

osztályfőnök
Budapest V.
Köztársaság utca 6.

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM, 9. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 FEBRUÁR 26.
5708 ADAR 16.

Egyoldalú politikai mesterkedések — nem akadályozhatják meg az igazság érvényesülését

Az *Új Élet*, e számának más helyén, a Palesztínáról szóló rendszeres heti beszámolóban olyan tényekről ad hírt, amelyek egyfelől komoly aggodalmakat keltenek minden zsidó szívben, másfelől mélyszéles megdöbbenést és felháborodást váltanak ki mindama politikai mesterkedések tekintetében, amelyek egyfelől Anglia, másfelől a Zsidó Állam kérdésében eddig elfoglalt álláspontját megtagadó Amerika részéről jelentkeznek. Azt már megszoktuk és tudomásul is vettük, hogy Anglia, nem akarván belemenyedni a Zsidó Állam kérdésében tanúsított magatartásának súlyos kudarcába, az Egyesült Nemzetek döntésébe — mindent elkövet, hogy a döntés végrehajtását megakadályozza. Ebben a törekvésben — mint láttuk — nem riad vissza a legelölrendőbb fegyverek használatától sem. Tanúságtétel erre a Palesztínából érkező legutóbbi híradás is, amely megállapítja azt a szörnyűségeket, hogy a zsidó szakszervezetek

jeruzsálemi házáinak és környékének felrobbantása, emberek tömegeinek pusztulása, közvetlenül angol részről, de legalább is angol közreműködéssel történt.

Ez Anglia. De itt van újabb szerepe. Miután elkönyvelte a világ zsidóságának háláját és köszönetét azért, hogy a Nemzetek Tanácsában magatartásával elősegítette a Szovjetuniónak a Zsidó Állam kérdésében elfoglalt álláspontja érvényesülését, most — kétségtelenül — egyéb kérdésekben is megmutatkozik imperialista céljainak megvalósítása érdekében, szakított Palesztina kérdésében tanúsított eddigi irányvonalával és Anglia mesterkedéseinek csatlósává szegődött. Ezt bizonyítják elsősorban Marshall körtönfalazó válaszai, amelyeket amerikai zsidó részről előterjesztett kívánságok tekintetében adott, másfelől az a tény, hogy vonatkozik hozzájárulni nemzetközi haderő kiküldetéséhez és mereven ragaszkodik ahhoz az egyoldalú

fegyverkivitteli tilalomhoz, amely a gyakorlatban csak a palesztinai zsidóság részére tilalmaz fegyvervásárlást, de nem akadályozza, hogy az arabok bőségesen elláttassanak fegyverrel és municióval.

Mindezekről részletesen beszámol máshelyütt az *Új Élet* tudósítása. Ezen a helyen csupán azt kívánjuk lesegezni, hogy ország-világ előtt a felelősség: mindazokért a cselekedetekért és politikai mesterkedésekért, amelyek a Zsidó Állam békés módszerekkel történő megalakulása ellen irányulnak, mindazokért, akik vérontást és pusztulást idéznek fel, azokat terheli, akik az emberiség és az emberiség megcsufolásával, a jog és igazság lábba tiprásával akarnak utjába állni annak, hogy egy sokat szenvedett nép megvalósíthassa évezredek jogos törekvéseinek érvényesülését: a Zsidó Állam felállítását.

A világ szeme előtt népük szabadságért és országuknak felszabadításáért küzdenek emberek százezrei, de látnunk

kell, hogy a világ egyik fölének hatalmasságai — hangsúlyozzuk: hatalmasságai és nem népei, — nem a szabadságukért küzdöket, hanem a velük szemben álló erőket támogatják. A világ másik fele azonban, ott áll lelkesen és áldozatkészen a hőiesen küzdők mögött és hisszük, hogy — a költővel szólva — „győzni fog, mert győznie kell”: az igazság! Politikai mesterkedések, rejtett vagy nyílt egyoldalú hatalmi törekvések legfeljebb csak késleltethetik az igazság érvényesülését, de meg nem akadályozhatják. Bizton reméljük, hogy ez a helyzet a Zsidó Állam esetében is. Akadályokat gördíthetnek utjába, de létesülését meg nem akadályozhatják.

Végül hadd szegezzük le azt a számunkra oly örömdékes tény, hogy Magyarország a Szovjetunió oldalán, a világnak abban a csoportosulásában áll, amely a népek és nemzetek felszabadulásáért, a jogért és igazságért — de mindennek előéréseben — a békéért küzd.

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Glosszák a hétről

„VADAT EMELEK!": ez a címe annak a nyílt levélnek, amelyet Lítkei Ervin, a dachau tábor 122.644-es száma volt „Jegye” — inéz Az Ember hátsóján Gőndör Ferenchez az Amerikába szökött Vajta Ferenc ügyében.

Szó szerint idézzük a megrendítő nyílt levél egyik hosszabb részeit!

„Nem a bosszu és nem a düh szökel meg bennem, amikor ezeket a sorokat írom a magyarországi szadista bandita, Vajta Ferenc ellen, hanem Apám és 1973 legyilkolt bajtársam szelleme kötelez erre.

En, Lítkei Ervin, budapesti lakos, a dachau 122.644-es száma rab, vádonom Vajta Ferencet, mert 1943 tavaszán, amikor a szövetséges rádiók küldték felénk biztató, reménykeltő üzeneteiket, izgaló cikkeiben követelte a rádióállomások haláltáborok internálását. Így indult ellenem is eljárás, meg-hurcolás! Így kezdődött!!!

Vádonom Vajta Ferencet, mert érzett fajideológiával, „hős-náci” magatartásával százezrek deportálását sürgette és hajította végre. 1973 bajtársam szenvedése, kínlódása, halálhőrgése, halála kiált elégtételért felé. De vádolja őt velem együtt az a 82 életbenmaradt is, akik közül számosan a haláltáborok átélt szörnyű kínlódásának a botegei.

Vádonom Vajta Ferencet anyám nevében, aki 35 üldözött életét mentette meg, miáltal férjét — az én apámat — Vajta ur irányító szellemében megölték. Egyik fiát a keleti harctérre harcolták egyetlen kényszermunkára (ma sem tudja, él-e?). Másik fiát a németországi haláltáborok egyikébe, Dachaubába deportálták. Ő maga (anyám) többszöri halálveszedelembe került. Elve petróleummal akarták leönteni s felgyújtani, mert az üldözötteken segített.

Vádonom Vajta Ferencet végül az anyák, apák és gyermekek nevében, ezt az njságról bűrbe bnytatott pokol-förmedvénzt... Ami Németországnak Himmler volt, az Magyarországnak Vajta. Ez miért érdemelne különb elbánást?

Bizom, hiszem és remélem, hogy a legközelebbi hajó pará-veze viszi ezt a gonosztevőt Brúri elé, ahol felelnie kell tettéért és mellő büntetését fogja elnyerni.

De vajjon, van-e olyan törvénykönyve a világnak, mely

ennyi szörnyű gonoszságra megfelelő büntetést tudna mérni?

*

JUHÁSZ VILMOS nagyszabású térítő-előadást tartott a katolikus konvertiták egyesületében. Egész magántanári és felszerkesztői tekintélyét latba vetelte a térítés nagy ügyének levábi sikere érdekében. Azt fejtegette, hogy az antiszemitaizmus korszaka voltaképp csak akkor fejeződhet be, ha a zsidók áttérnek.

Őszintén megmondjuk, hogy mi másképp is el tudjuk képzelni az antiszemitaizmus megszűnését. Például úgy, hogy Juhász Vilmos és a hozzá hasonló volt zsidó propagátorok ne a zsidók térítésére, hanem az antiszemitaizmus maradványainak elosztására fordítsák minden erejüket.

Miért nem beszél Juhász Vilmos és a Szentkereszt Egyesület a pogánylelkű keresztényekhez?

Miért nem szervez országos propaganda-körutakat a lap-pangó — Vagy: sokszor nyitlan előtörő — zsidógyűlölet ellen?

Miért nem inéz felvátot a hercegprímáshoz és a magas püspöki karhoz az összes templomokban végrehajlandó antiszemitaizmust-leküzdő prédikációsorozat érdekében?

A válasz igen egyszerű. Juhász Vilmos és a juhászvilmosok nem lennének igazi konvertiták, ha nem élnek ki további konvertiták megszerzésében neofita dühükkel!

A mélylélektan tudós művelői sokszor rámutattak arra a jelenségre, hogy a bűnös szeret másokat is rávenni a bűnösségre. Úgy érzi, tudniillik, hogy a bűnösök szaporodása csökkenti az ő bűnösségét és elviselhetőbbé teszi a bűntudatot.

Juhász Vilmosban és a juhászvilmosokban ilyen tudatalatti bűnösség él és ezen a tudatalatti bűnösségen akarnak könnyíteni, amikor újabb és újabb zsidókat szeretnék átcsábítani a Szentkereszt Egyesületbe.

Juhász Vilmos nem minden-

napi tehetségének és nagy intelligenciájának bizony méltóbb teret is tudnánk — a zsidófogásnál és zsidóérintésnél!

Ismételjük: komoly szerepet vállalhatna a fasiszta korszakból illmaradt antiszemitaizmus leküzdése terén az antiszemitaik között!

Talán mégis csak az lenne a helyes, ha — az üldözöttek helyett — az üldözőket győznék meg!

*

KOMMENTÁR NÉLKÜL közöljük — a Világosság tudósítása nyomán — az alábbi szegedi népbírósi „csengetéset”: „Veszprémi Dezső, aki mint tartalékos hadnagy egy munkásszárad parancsnoka volt, többszáz ember legyilkolása miatt a szegedi népbírósg halálra ítélte. A tárgyalás bővelkedett izgalmas jelenetekben.

Iritz Imre volt munkaszolgálatos, aki egyike annak a három embernek, aki megmenekült a századból, drámai vallomást tett. A tanu valóossága után a bíróság szünetet rendelt el. Kiss Dezső tanácselnök és Lippay László ügyész elhagyta a termet. Ekkor hirtelen tumultuózus jelenet támadt, amelynek során elcsillant egy poson, amelyet Iritz Imre kapott. A teremben nagy izgalom keletkezett és ekkor felállott Csamangó István, a kisgazdapárt által delegált népbíró és belekibált a Lengyavárba.

— Nem olyan nagy baj! Pofonítottam a zsidót, mert nem tetszett a vallomása!

A tárgyalóterem közönsége egyértelműleg tiltakozott a felháborító kijelentés ellen. Csamangó népbíró csak a resztorok és a fogházorok tudták megmenteni attól, hogy a fel-dühödött tömeg vérebe ne verje.

Az esetet azonnal jelentették Kiss tanácselnöknek, aki felszólította a kisgazdapártot, hogy Csamangó népbíró azonnal hívják vissza. Ez meg is történt. Ezzel azonban a példátlan eset felett nem lehet napirendre térni és Csamangó ellen bűnvádi eljárást kell indítani a demokrácia alaptörvényeinek súlyos megsértése miatt.”

Felhívás

Az Országos Orth. Izr. Árvaház Egyesület kezébe vette, az ország területén más felkutatottaknál elhelyeztet

zsidó árvák nyilvántartását

Felkérjük az összes fővárosi és vidéki hitközségek, zsidó iskolák, egyesületek, intézmények vezetőit és tagjait, hogy ezeket kitassák fel 69 neveiket, valamint a személyre vonatkozó, lehető legteljesebb adatokat nálunk sürgősen bejelenteni szíveskedjenek.

Országos Orth. Izr. Árvaház Egyesület, Budapest, VI., Mátyás-utca 34. III. emelet 15.

A pestszentlőrinci Izr. templomban felállított deportáltak és munkaszolgálatban mártírhaltak emléktábláiról jól olvasható fénykép felvételek készültek.

A képek mérete 10x20 cm. Megrendelhető a Pestszentlőrinci Izraelita Hitközségnél, Batthyány-u. 80. Ára drb-ként 10 Ft. Vidékre postaköltség.

Gyermekágy, gyermekbutor, játékarú Vicánál Nagyatádi Szabó-utca 50.

Üzletem kibővítéséhez

független, jobb hölgyet keresek társnak, 50.000 forinttal, házasság lehetséges, 40-es" jellegre a kiadoba.

Zsidó intézmény

keres azonnali belépésre

gyakorlott könyvelőt

Megkeresések „Komoly munka-erő” jellegre az „Uj Élet” kiadóhivatalához kéretnek.

Talesz, t'filin, mezüze, héber könyvek vétel-eladás javítás legokosabban.

Jahrzeit-tábla-készítés

Meisel könyvkereskedő, Dob-utca 13. Társas Házban, mind a négy rész 20 forint.

IDŐSEBB URINŐHÖZ társalkodónőnek elmenne

intelligens uriaszony. „Egyedül maradtam” jellegre a kiadoba.

Uj és használt bőröndök uti kofferek. Vétel, csere, eladás. KANDEL Népszínház-u. 20 T. h.: 139-619 20

UTAZIK? új és használt BŐRÖND

női- és akta-TÁSKA nagy választékban Javitást, alakítást, hozott anyagból munkát gyorsan és olcsón készít LÁNG bőrdűs. Saját műhely. Népszínház-u. 21 Telefon: 135-033 Szombaton zárva

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI Somogyi Béla-út 3/c.

Az emberiség ellen elkövetett bűncselekmények megtorlása

Írta: HEGEDÜS NÁNDOR

II.

Az *Uj Élet* legutóbbi számában megkezdtem a Zsidó Világkongresszus indítványainak ismertetését és magyarázatát,

Harc a megkülönböztetések ellen

Az emberi jogok nyilatkozatának tervezete kinyilvánítja a törvény előtti egyenlőséget nemre, nyelvre, vallásra, politikai meggyőződésre, vagyoni állapotra, vagy más társadalmi helyzetre való tekintet nélkül. De ennek az alapelveknek a fasiszta támadások ellen történő megvédelméről nem történt gondoskodás az eredeti tervezetben. A Zsidó Világkongresszus felkérésére Dehousse tanár, belga delegátus javaslatot tett és ezt el is fogadták a következő szakasz beiktatásával:

„Mindenki egyenlő a törvény előtt hivatalára vagy állására való tekintet nélkül és jogosult arra, hogy önkényes megkülönböztetés vagy ilyen megkülönböztetésre irányuló agitáció ellen, a deklaráló megsértése esetén a törvény védelmét igénybe vegye.”

Ez a szakasz az emberi jogok deklarációjába vétetett fel. Viszont abba a nemzetközi egyezménybe (konvencióba), amelyet az egyes államokkal kötöttek a deklarációban foglalt jogok betartására, dr. Wu kínai delegátus javaslatára — ugyancsak zsidó ösztönzésre —, a következő szakaszt vették fel:

„A nemzetek, fajok és vallások

amelyeket az Egyesült Nemzetek „Emberi jogok bizottsága” elfogadott. Most folytatom ezt az ismertetést.

ellen történő ellenségeskedés hirdetése, amely erőszakra való felhívást tartalmaz, valamilyen állam törvényében tiltandó.”

Kétségtelen, hogy az emberi jogok most megszövegezett deklarációjára visszacsúszott jelent a néhai Népszövetség garanciája alá helyezett egykori kisebbségi egyezményekhez képest, mert a mostani csak a jogi egyenlőséget írja elő, míg a régiek a tényleges egyenlőséget is proklamálták. A kettő közötti különbség kézenfekvő. Lehet valaki a törvény előtt formailag egyenlő, de ténylegesen mégsem az. Minthogy azonban ez a tényleges egyenlőség nem foglaltatik benne az új deklarációban, valóban nélkülözhetetlenül szükség volt rá, hogy az egyenlőség elleni izgatást és agitációt helyezték nemzetközi tilalom alá. Nézetünk szerint méltó a konvencióba felvett szakasz értékeit, hogy csak akkor tilalmazza az ellenségeskedés hirdetését, ha abban az erőszakra való felhívás is benne foglaltatik. A faji gyűlölködés propagandája erőszakra vezethet anélkül, hogy maga a propaganda felhívást foglalna magában az erőszakra. Ezt a multak gyászos énekei eléggé bizonyítják.

Az emberiség ellen elkövetett bűnök megtorlása

Az emberi jogok deklarációjának tervezete a 10. szakaszban és a nemzetközi konvenció tervezete a 14. cikkelyében lefektette azt az alapelvet, hogy senki sem lehet olyan bűncselekményekért elítélve, amely elkövetése idején, a törvény szerint nem volt bűncselekménynek minősítve. A Zsidó Világkongresszus delegációja azonban rámutatott arra, hogy a hitlerista német birodalomban az emberiség ellen elkövetett bűntetteket nemhogy tiltották volna, hanem törvényileg megparancsolták és egy jövődöböl fasiszta törvényhozás ezt megismételte. Mi hozzáfűzhetjük ehhez, hogy nemcsak Németországban raboltak és gyilkoltak törvények és rendeletek alapján,

hanem Magyarországon is. A nyilas időkben a zsidók tömeges kivégzése nem volt büntetendő cselekmény, a zsidókat minden járókelő személtárra hurcolták, ingre vetkőztetve és szaka a Dunához és dobálták be a Duna hullámsírhába és erre rendeletek hatalmazták fel a gyilkosokat. Katonai rendeletek adták ki a parancsot a „felkötésre”. Törvények vagy rendeletek alapján cipelték a zsidókat fegyver és ruházat nélkül az ukrániai hómezőkre és rendelték el, hogy velük szigorúan bánjanak. A jogfelfogás régen túl van tehát már nálunk is, de más demokratikus országok életében is azon, hogy „visszamenőleg” nem lehetne az emberiség ellen elkövetett

gaztettekkel megtorolni. De a nemzetközi jogba is betört ez a visszamenőleges büntetés. A Zsidó Világkongresszus jelentése helyesen mutat rá, hogy a nürnbergi percek alapjául szolgáló szabályzatok bevitték a nemzetközi jogba azt az alapelvet, hogy az emberiség ellen elkövetett bűntettek akkor is meg kell büntetni, ha azokat, elkövetésük idején, az illető állam törvényei nem tiltották. Amennyiben tehát az elkészített tervezeteket minden további hozzáfűzés nélkül fogadnák el, úgy leromolnának a nürnbergi törvényszék alapjául szolgáló modern jogelveket. A Zsidó delegáció felkérésére tehát Dehousse professzor, belga delegátus a következő pótlás felvételét javasolta, amit az Emberi

Jogok Bizottsága egyhangúlag el is fogadott.

„E szakaszok egyike sem akadályozza meg olyan cselekmények üldözését és megbüntetését, amelyek elkövetésük idején a civilizált népek által általánosan elfogadott alapvető jogelvek szerinti bűns cselekményeknek voltak tekinthetők.” Hozzátehetjük egyébként ehhez, hogy az Egyesült Nemzetek külön jogszabályokat és büntető rendelkezéseket igyekeznek kidolgozni a „népgyilkosság” (genocide) speciális bűncselekménye számára, de hogy ez az egészen modern elképzelés létrejön-e és ha igen: mikor, azt senki sem tudná megjósolni. Feltétlenül indokolt volt tehát, hogy az embertelen, vandál cselekmények megtorlását, az emberi jogok deklarációjára már magában foglalja.

A menedéklég

A zsidóság szempontjából alig van fontosabb probléma a menedéklégnél. A zsidóság százai holongnak hazátlanul ma is a föld kerekén, anélkül, hogy akár valamely országba való bebecsatlásuk, akár bebecsatlásuk esetén zavartalan megmaradásuk biztosítva lenne. Ennek a kérdésnek a rendezése tehát egyetlen nép számára sem olyan életbevágó, mint a zsidóság számára. A deklaráció-tervezet 14. szakasza gondol is a menedéklégre a következő eredeti megszövegezésben:

„Abból a célból, hogy valaki politikai, faji vagy vallási üldözés elől elmeneküljön, bárki jogosult arra, hogy olyan állam területén keressen menedéket, amely hajlandó neki menedéket nyújtani.”

Első olvasásra is látszik, hogy ez a mondat kínos alkudozások és kompromisszumok eredménye és a menedékléget gyakorlatilag nem biztosítja. A menedéket az egyes államok tevékenységétől teszi függővé és semmiféle védelmet nem nyújt ártatlan menekültek befogadásához, vagy végzetes szándéku kiada-

lások ellen. Tízszáz esetek az egyes kormányok önkényes eljárásának áldozatává. A Zsidó Világkongresszus tehát a következő javaslatot vetette fel:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az üldözések elől menedéket keressen és kapjon. Ez a jog nem illet meg sem a bűnösöket, sem pedig azokat a személyeket, akiknek cselekménye az Egyesült Nemzetek céljai és alapvető elveit ellen irányultak.”

Ezt az indítványt Romulo filippin delegátus magáévá tette és a kisebbségi albizottság 3 szavazattal kettő ellen elfogadta. Azonban meglepetésre éppen Anglia delegátusa később azt a javaslatot tette, hogy ne ezt a szöveget, hanem az eredetit fogadják el. Hogy mi vezette Angliát megbízottját ebben a magatartásában, nem tudom megállapítani, mert a genfi tárgyalások jegyzőkönyveiben ennek nyomát nem találom. A bizottság azonban 12 szavazattal 2 ellen elvetette az angol indítványt és így a zsidó delegáció felfogása került a végső szövegbe.

(Folytatom.)

Tavaszi tisztításairól

már most gondoskodjék, később torlódás lesz.

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító
Andrássy-ut 33.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221-129.

Nyilatkozat

A Pesti Izr. Hitközség folyó hó 14-én, szombaton tartott Oneg Sabbat ünnepsége különböző okok miatt szokathatnivalóan késéssel kezdődött, úgy, hogy mire az előadásra került a sor, már szombat kimenetelre bekövetkezett. Mindez azonban nem akadályozza meg a Mizrachit hetenként megjelenő röpcédulájának február 21-i számát abban, hogy a valóság tudatos elferdítésével az előadás kapcsán a szombat megsértéséről írjon. Figyelemre méltó, hogy a röpcédula egyik oldalán teljesen méltatlanul a kitűnő fiatal írónak, a Nőse Mizrachit Oneg Sabbatján tartott előadását, a másik oldalon pedig ugyanazt az író a szombat megsértésével rágalmozza, „az előadás buzgó jegyzésével”. Mi sokkal inkább jóhiszeműek vagyunk, semhogy feltételeznénk, vagy elhisszünk, hogy a Mizrachit Oneg Sabbatjának meghívott előadója a szombat szépségét ilyen nyíltan és lehetetlenül megsértse. A Mizrachit nyilván még mindig azzal kompenzálja az orthodox hitközségnél bizonyított sajnálatraméltó tehetetlenségét cionista szempontból, hogy továbbra is a neológ hitközségnél próbál „sikereket” elérni.

Pesti Izr. Hitközség
Kulturális Igazgatósága

Igazgatói kinevezések a Pesti Izr. Hitközség iskolájában

A Pesti Izr. Hitközség Elöljárósága folyó hó 20-i ülésén a fiugimnázium igazgatójává Grünwald Fülöp eddigi igazgatóhelyettes, igazgatóhelyettes pedig Kertész Dezső gimnáziumi tanárt nevezte ki.

Az Általános iskolák szervezeti kiépítésének során az Elöljáróság ugyanezen ülésén a fiugimnáziumból különválasztott Általános iskola igazgatói teendőinek ellátásával dr. Gonda László gimnáziumi tanárt, a leánygimnáziumból különválasztott Általános leányiskola igazgatói teendőinek ellátásával Fogel Dávid eddigi igazgatóhelyettes bízta meg.

A Wesselenyi-utcai leány, illetőleg fiú Általános iskola eddigi megbízott igazgatóját Vihar Róbert, illetőleg Gombos Andor rendes igazgatóvá nevezték ki.

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság Pedagógiai Osztálya, Szeged, Széregi-uton lévő iskolájában bennlakással járó tanítói állás betöltésére pályázatot hirdet.

A pályázatok az edigi működés megjelölésével március 1-ig adandók be Falk Miksa-utca 3. L. emelet 2. szám alatt.

Igaz történet, — némi tanulsággal

Írta: Antal Gábor

I.

Egy jóbarátomat, legnagyobb szorongatására idején, amikor is a munkaláborból megszökött és a lábori esendőrök keresték, egy északmagyarországi nagyközség kántor-tanítója mentette meg. Hetekig tartotta, rejtgette présházában, életmet hordott fel neki, később írásokat is szerzett és a felszabadulás után, amikor barátom ajándékokkal akarta meghálálni, amit érte tett, elhárította magától a hákat. Nem írom le ennek a derék embernek a nevét, mert ez az ember valóban megérdemli, hogy ne ártsak neki...

Jól látsz, kedves olvasó, nem sajtóhibáról van szó, egyéb, mélyebb hibáról, amit nem olyan könnyű lényegében felfedezni és kikorrigálni, mint egy elcsuszott írásjelet, vagy akár egy elcsuszott mondatot. Ha ma leírnám a kántor-tanító nevét, ártanék neki, és ezt saját maga jelentette ki barátomnak. Barátom ugyanis el akart menni a tanító ur pátriájába, hogy megadja a méltó tisztelgetést annak, aki azt tényleg megérdemli tőle. Levelet írt hát, amelyben bejelentette szándékát és erősen kikötötte, hogy semmiféle ünnepélyes fogadtatást és egyéb ceremóniát ne rendezzenek tiszteletére, hiszen nem neki tartoznak, hanem ő tartozik házával. Barátom tulajdonképpen nem várt választ leveleire, mégkevésbé várta a címezett. Márpedig megjött: lóhátlában, verejtékesen, kötséget nem kímélve. Ott ágalt barátom lakásán és könyörgött, hogy ha Istent és könyörületeset ismer, hát ne jöjjön le a barátom és ne írjon neki leveleket, mert ha az egyházközségből és a családból megtudja valaki, hogy ő valaha zsidót mentett, hogy ő egy zsidóval, pláne munkáspárti zsidóval barátkozik még ma is, hát menten vége az állásnak! „Jenő-kém! — rimázkodott az árva. Fehér kenyert küldök magának, csak ne írjon nekem köszönő leveleket...”

II.

Szomorú komédia, ugy-e, de azórtól-szóra igaz! Jellemző-e, véletlen-e, sok ilyen eset van-e vagy csak ez az egy történet így, nem tudom. De azt tudom, hogy ez megtörtént! A nagyközségben különben, ahol a kántor-tanító ur él több mint százötven zsidóból, akiket 1944-ben deportáltak, három vagy négy van csak otthon — husz vagy huszonöt él már csak öz-

szesen! — az az is közhivatalos nem viselő, szegény, jelentéktelen emberek. A kisváros lakó-sai aránylag nem voltak antiszemiták, vagy legalább is nem voltak antiszemitábbak a többiekénél. A kántor-tanító ur családja jámbor és erkölcsös család volt, gonoszattal dehogy is követtek volna ell Szörnyűkődtek, amikor a zsidókat elhurcolták először a megyeszékhelyre, aztán tovább szörnyűkődtek, amikor a csukaszürke kameradok elhajították a lovakat és foguk között, megvető áccattussal mondták ki ezt a szót: „Mágyááreni...” A felszabadulás után a nagyközség szerkezete nem igen változott, grófi bírtok, hírbizomány nem volt a környéken, a földbirtokreform csak az egyháznak, a katolikus egyháznak a földjeit érintette, ami kétségkívül szegényebbé tette az egyházközséget. De azért a katolikus iskola csakhamar megindult, a hívek felajánlásokat tettek és a földreform sem volt olyan „veszedelmes”. Mi indította meg hát a folyamatot, a földreform-e, más-e, nem lehet még pontosan kinyomozni. Annyi azonban biztos, hogy ebben a csöndes, ipartalan, politikailag egyáltalán nem jelentékeny nagyközségben ma már az a helyzet, hogy ha a kántor-tanítóról kiderülne, hogy valaha zsidót mentett, hát vehetné a sátorfáját és mehetne tovább egy házzal...

III.

Ne fujjuk fel, én magam mondom, ne vegyük szívünkbe ezt az esetet! A történetem sokkal finomabb hajszálereken, sokkal rejtettebben és szeszélyesebben formálódik, mint azt mi látni véljük. A nagy törvény azonban működnek, a döntő és mozgató társadalmi erők hatása elkerülhetetlen, csak éppen időre és türelemre van hozzá szükség. Ez a hangulat — melyet a tanító ur legutóbbi kétségbeesése fejezett ki — nem jelenti azt, hogy az egész nagyközség elveszett a demokrácia számára. Ez csupán annyit jelent, hogy a község lakói még tudatlanok, még ingadozók, rabszolgái saját soruknak és az abból fakadó nyers indulatoknak és babonáknak. De csak egy kicsit, csak még egy kicsit szilárduljon meg a demokrácia társadalmi és gazdasági létalapja, hogy automatikusan elsöpörje azokat, akik a demokrácia ellen hangolják ezt a népet! Hogy megnyílunk majd — azaz a pillanatok

szől — az elmék, hogy kitárnunk majd a sértődöttséggel és vaj érzésekkel dagadó szívvel! Mi is tudjuk jól, — akiket ez a történet legfájdalmasabb, legérzékenyebb pontjainkon érint — hogy nem a nép hibás ezért a „hangulat”ért, s hogy hamarosan eljön majd az idő, mikor ez a hangulat elszáll a tudatlansággal, a babonával és a kisbilitással egyetemben, el, a pokol fenekére.

IV.

Más a helyzet a tanító urral, aki tanult ember és aki — mint annakidején bebizonyította — jóra és emberségre vágyó ember, s amikor ki kellett volna állnia a tudatos reakció és a tudatlanság mákonya ellen, hát összeropkadt és sírni, könyörögni kezdett. A tanító ur irántudó és árulást követelt el az írás szövege és botja ellen. Itt volt a nagysejtem alkalmi és ő habozott, sőt még csak nem is habozott! Családját féltette? Hát nem félti családját az embertelenségtől és a semmibe-húzás távlatától? Hiszen megjárta az emberséget való kiakaszt, éreznie kellett hogy az életnek semmi értelme e nélkül, s most egyszerűen el tudta feledni?... A tanító ur esete hát súlyosabban esik a latba, a latba, amit nem én, sőt nem is mi; zsidók tartunk a kezünkben, hanem a Beesület és az Igazság...

Mert el kell vetni azokat, akik érdemtelenül jutalmat várnak és követelnék, akik egy véletlen mozdulatukból ma politikai és gazdasági lökést akarnak kivácsolni maguknak. De még elvetendőbbek azok, akik megtagadják saját emberséges multjukat és nem fogadják el a megérdemelt hálat és tisztelget. Öngyilkosok ezek: saját jobbjuk énjüket hajítják el, semhogy felvennék a harcot, ami nem könnyű ugyan és nem is biztos, miszerint hamar lesz vége, de az bizonyos, hogy aki vállalja: végül is győzedelmeskedik.

A Soproni Aut. Orth. Izr. Hitközség PALYAZATOT HIRDET

azonnal betöltendő SAJCHET
ÜBAJDEK és előmádkozói állásra.

A pályázóktól megkívánatik, hogy műmhe és jórő somajmi mérabim legyen és a pályázattal egyidejűleg a kábólók másolatai betekintés végett beküldendők. Fizetés meg egyezés szerint. Majhel előnyben.

HÁROMSZEMÉLYES hástártásomha megbizható nő felvessék. Bejáró is lehet. „Orthodox család” jellegre a kiadókba.

Gusztáv svéd király üdvözlése 40 éves uralkodói jubileuma alkalmából

A most ideérkezett svéd lapok nagyobb cikkeiben számolnak be arról az üdvözlő feliratról, amelyet a Pesti Izr. Hitközség juttatott el a budapesti svéd követ útján Gusztáv svéd király-

hoz uralkodásának 40. évfordulója alkalmából. Egyes lapok facsimilkéiben is közlik a díszes kiállítású okmányt, amelynek szövege a következő:

„A magyar zsidóságnak Isten kegyelméből életbenmaradt töredéke és elsősorban Budapest zsidó lakosságának az a része, mely a gyilkos fasizmus borzalmaival átvészelte, őszinte örömmel és mély-séges tisztelettel csatlakozik a svéd nép lelkesedéséhez, amikor 1947. évi december hó 8-án

Öfelsége V. Gusztáv király

dicsőséges uralkodásának 40. évfordulóját ünnepli.

A romboló fasizmus által oly súlyosan megpróbált Európának ezidőszert legnagyobbnak zsidó közössége úgy érzi, hogy ez az uralkodói jubileum jelentőségében túlnő Svédország határain, amiként a nemes svéd nemzet dicsőséges uralkodójának segítő készsége és védelme is eljutott országhatárokon túl azokra, akiket emberi méltóságukban megaláztak, megkínáltak és halálra szántak.

A nagy szorongatás idejében új reményt ébresztett csüggedő lelkünkben Svédország nagy Uralkodójának közbelépése és nem felejtjük el, mit jelentett számunkra Svédország felségjele, amely sok esetben állította meg a ránk leselkedő végzetet.

A 40 esztendő uralkodói jubileum napján tolmácsoljuk az életbenmaradott szülők és gyermekek, aggok és fiatalok mély-séges hálóját. Híveink imája száll e napon az Ur trónusa felé, hogy: tartsa meg jó egészségben családját és népe örömeire a svéd nemzet nagy uralkodóját!

Budapest, 1947. december 8.

Legmélyebb tisztelettel:
a Pesti Izraelita Hitközség Elöljárósága.

Domonkos s. k.
ügyvezető.

Sléckler s. k.
elnök.

A Pesti Izr. Hitközségnek leg-
utóbb megadott előjárósági
ülését számolt be az elnökség
a főirat elküldéséről. A Do-
monkos Miksa ügyvezető által
előterjesztett jelentés rámuta-
tott arra, hogy Svédország ki-
rálya a magyar zsidóság legna-
gyobb megpróbáltatása idejé-
ben erélyesen interveniált érte-
kükben az akkori magyar ál-
lamonál és ezenkívül számos
diplomáciai lépés történt Svéd-
ország részéről: a német ing-
szárkás és a nyilas uralom ide-
jében, de ezenfelül a deporta-
cióból megmenekült magyaror-
szági zsidóság is lényeges tá-

moogatást kaptak, amikor svéd
területre érkeztek.

Ezért érezte magát indítatva
a Pesti Izr. Hitközség, hogy a
svéd uralkodójának 40. esz-
tendő jubileuma alkalmából a
Pesti Izraelita Hitközség üd-
vözlését egy díszes okmány for-
májában elkészítette és felter-
jesztés alakjában a budapesti
svéd királyi követ útján Stock-
holmra juttatta.

Ugyancsak bejelentette Do-
monkos Miksa ügyvezető, hogy
1948. január 28-ai kézzel írt levél
érkezett Arfvedson, Budapestben
akkreditált svéd követől, amely
magyar fordításban így szól:

A Király Öfelsége meghívott, hogy őszinte köszönetét feje-
zem ki 40 éves uralkodói jubileuma alkalmából kifejezett jóki-
vándságaiért. Öfelsége a Hitközség kedves megemlékezéséről na-
gyon megfelfigyelt, mely emlékeztetőbe idézte azokat a személyes
intervenciákat, melyekkel az elmúlt háború alatt Budapest zsidó-
ságán segíteni kívánt.

Megragadom az alkalmat, hogy magam is a legmélyebb tisz-
telettel köszöntsem Önöket.

*

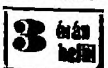
Az előjáróság az előterjesztést egyhangúlag tudomásul vette.

Kóser sel pészach szilvapálinka

hordós tételben vásárolható a budapesti
Orth. Rabbiság hechserevél a

Magyar Memesgyümölcsipárlatokért Értékesítő Részvénytársaság-nál
VI., Teréz-körút 30. Telefon: 203-719

5x6 méret

IGAZOLVÁNYKÉP

3 darab
10 Ft

FOTO PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Megindult az „Önállósító Hitelszövetkezet” részjegyzése

Teljes sikerrel biztat a magyar zsidóság
önmagáért történő akciója

A felszabadulás óta a magyar
zsidóság soraiban még egyetlen
olyan akciónak sem volt any-
nyira áttűtő sikere, mint az
„Önállósító Hitelszövetkezet”
működését lehetővé tevő rész-
jegyzésnek. A magyar zsidóság
maradéktalanul megértette,
hogy a Szövetkezet létehozá-
sának jelentősége a jövőre mit
jelent számára és a részjegy-
zés a zsidóság minden rétegé-
ből megindult.

Míg az egyéni felhívások
szétküldésére csak most kerül
a sor, de a jegyzési helyekről
már önként keresik fel és
bizonyítékát adják, hogy a ma-
gyar zsidóság végre a saját
ügyét is magáévá tette.

A Magyarországi Izraeliták
Országos Irodája és az Izraeli-
ták Orthodox Központi Iro-
dája, valamint a Magyar Cio-
nista Szövetség és az Országos
Zsidó Segítő Bizottság elnök-
ségeinél éppen úgy folyik a
részjegyzés, mint magában az
„Önállósító” Hitelszövetkezet
Mérleg-utca 3. szám alatti he-
lyiségében.

A részjegyzési hangulat min-
denütt egyforma, a magyar
zsidóságból most kihulltak a
beállítottsági és elvi különbsé-
gek miatt emelkedett válaszfal-
ak, összekovácsolódtak a
különböző árnyalatok és vala-
menynyen csak a célt nézik.
Csupán néhány kis képet köz-
lünk a részjegyzőkről, de ezek
hüen pergetik le olvasóink
előtt, mindazt, ami most a ma-
gyar zsidóság körében törté-
nik.

5000 forintos részjegyző

— Mielőtt az én anyagi hely-
zelemhez képest aránytalanul
magas részjegyzésre határoz-
tam el magam — mondja —
hirtelen megjelent előttem az
a kép, amikor Hitlerék paran-
csára sokkalla többet kellett
beszolgáltatnom, ahhoz, hogy
a munkámmal szerzett pénzt
is felhasználjak ellenem. Arra
gondoltam, ha tudtam magunk
ellen pénzt adni, tudják most
magunkért is. A zsidóság bol-

dogulásának kérdése már nem
lehet többé anyagi szempont-
ból megoldhatatlan probléma;
tudatára ébredtem annak, hogy
önmagamért és mindenki ja-
vára dolgozó zsidóság erejére
mindannyiunknak szüksége van.
Ezért jegyeztem.

1000 forintos jegyző

— Nagyon sok csapás ért —
mondja — a családom, a szí-
venhez közel állók legöbbsze
elpusztult a brigantik rendezte
vérzivatarban. Anyagilag is
tönkretett kerültem vissza
az életbe, de lehetőségem nyílt,
hogy újból megálljak a magam
lábán. Megmondom őszintén,
sokáig gondolkodtam, hogy
menyit jegyezsek, mert hiszen
még nem kereshettem annyát,
hogy nagyobb összeget el tud-
jak venni. Beismerem azt is,
ha a részjegyzést nem tudom
biztos tökebefektetésnek is,
bizony számomra nagy össze-
get jelentő ezer forintnál ke-
vesebbet szívesen volna érre a
célra. Így azonban hasznosnak
is láttam, nem beszélve arról,
hogy kötelességem is. Sokat
okultam a múltból, de ezzel
kapcsolatban is kell valamit
mondanom. Tapasztalataim,
hogy számosan éppen a múlt-
béli tapasztalatok alapján nem
akarnak közösséget vállalni,
megmondom hereken: ezek
nem hisznek és nem bíznak
őszintén a demokráciában.
Szerintem a demokráciának az
az igazi és hasznos tagja, aki
hiszi, hogy ezután itt minden
ember egyenlő, én hiszem és
ezért nyugodtan járulok ahhoz,
hogy a mindannyiunkra fontos
magyar zsidó élet a munka
alapján felépüljön.

100 forintos jegyző

— Havi ötszáz forintot kere-
sek — mondja — feleségem és
egy éves gyermekem van, az
anyósomnál lakom és így ház-
bért nem kell fizetnem. A száz
forintot meg kell takarítanom
éspedig nem is olyan könnyen.
De minden töprengés nélkül

LEVAI JENŐ:

AZ ÜLDÖZÉSEK KORA I.

Zsidósors Magyarországon

Az elmúlt 25 esztendő izgalmas,
regényszerű és mégis történelmi
hitelességű krónikája

Ára kötve 120.— Ft. Albumalak!

MAGYAR TEKA

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

OLVASÓINKHOZ!

Az „Uj Élet“ előállítására körül felmerült kiadások emelkedése következtében kénytelenek vagyunk az „Uj Élet“ előfizetési és példányonkénti árát 1948 március 1-től kezdődően mérsékelten felemleni:

a havi előfizetési díj: Ft 5.—

a példányonkénti ára „ 1.40 lesz.

Amikor ezt bejelentjük, nyomtatékosan kívánunk rámutatni arra, hogy az „Uj Élet“ kiadója nem üzleti vállalkozó, hanem a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája, amely a lapot nem nyereszkeskedni akar, hanem csupán arra törekszik, hogy a lap anyagi egyensúlyát fenntartsa. Az „Uj Élet“ kiadáságos fenntartója a magyarországi zsidóság, amely előfizetésével, illetve példányonkénti vásárlásával és feladott hirdetésével teszi lehetővé a lap megjelenését.

Kérjük tehát olvasóinkat, hogy tartisanak ki továbbra is mellettünk és vállalják a mérsékelt összegű emelést.

Az „UJ ÉLET“

zerkesztősége és kiadóhivatala.

Louis Martin-Chauffier cikke a „Párisi Magyar Szemle“-ben a franciaországi magyar-zsidó vértanúkról

A Párisi Magyar Szemle legújabb száma közli Louis Martin-Chauffier, a nagynevű francia publicista „A szabadságért haltak meg“ című vezércikkét a francia ellenállási mozgalmakban résztvevő magyarokról, akik sorában nagyrészt magyar zsidók szerepeltek. A Párisi Magyar Szemle ugyanakkor beszámol arról, hogy a Franciaországi Magyarok Demokratikus Egyesülete, a franciaországi magyar átkéntesek és a franciaországi magyar ellenállók megkoszorúzták a hősök sírjait.

Az alábbiakban adjuk Louis Martin-Chauffier cikkének bevezetőjét.

„1944 február 24-én, Párisban, a németek három magyar ellenállót lőtek agyon. Bocov Perenc, Glasz Imre és Elek Tamás volt a nevük. Velük együtt végeztek ki, szintén a „Mauthausen“ csoporthoz tartozó, 21 társukat.

Bocov, Glasz és Elekot tizenegyre pontot kísérlésével vádolták. A kísérlésnek egyetlen francia áldozata sem volt. Nem tagadták hősi tetteiket. Büszkéek voltak rá. Bocov banktisztviselő volt azelőtt. Ő irányította a műveleteket és a tárgyalásokat kijelentette:

„A magyar nép túlnyomó többsége Németország ellen van. Németország elrendelte a totális háborút, melyben nincs különbség katonák és civil között. Mi, frankfildörök, nem egyenruhában harcolunk, de katonák vagyunk.“

A kis Elek alighogy betöltötte tizenhetedik évét. Diák volt és

zsidó. Betépett az ellenállók közé, mert nem ismerte el, hogy zsidónak lenni bűn, mert szabadon akart élni a vele egyenlő, hozzá hasonló szabad emberek között.

Glasz Imre lakatos volt. A tárgyaláson így beszélt:

„Hét hónapig törvényen kívül éltam. Csak ezen az áron tudtam szabadságomat megmenekíteni. Szabadság nélkül az élet semmi sem ér.“

Állom, hogy ez a három magyar, a banktisztviselő, a lakatos és a gyermek, nem csak Franciaországot halt meg. Csak Magyarországot sem haltak meg ők. A francia ellenállók szintén nem csak Franciaországot haltak meg. Valamennyien egyformán, a szabadságért haltak meg, vagyis mindenképp, az emberi életért. Az ellenség az emberiség ellensége volt, az emberi szabadság ellensége. Megveszekedett szándékkal, lebontotta a határokat, összekeverte a népeket, egyesítette mindazokat, akik visszatartották a behódolást, vagy ami még rosszabb, a lemondást.

**JÓ ÜZLETET,
JÓ ÜZEMET
FELLNER
ÖNNEK IS SZEREZ
SZENT ISTVÁN-KRT 30
TELEFON: 129-792**

Két nyilatkozat a zsidókérdésben

Bár a „Megújodás“ kétség-telenül missziós célzatul közhí az amerikai protestáns egyházak vezetőinek és a svájci reformátusok hivatalos lapjának nyilatkozatait a zsidó kérdésben, mégis érdekesnek tartjuk, hogy e nyilatkozatok egyes részeit olvasóinkkal ismerlessük.

Az amerikai protestáns egyházak vezetőinek Newyorkban megtartott értekezletén többek között a következő határozatokat hozta:

„Hiszünk és valljuk, hogy az antiszemitaizmus ellentmond Isten akaratának. Nemesek a keresztény hittelve, hanem a keresztény életgyakorlatai is teljességgel összeegyeztethetetlenek. Állítjuk emellett, hogy a keresztény ember részére nem lehet indoklás, amellyel antiszemitaizmust igazolhatná, bármilyen legyen is az esetleges kivétel.“

„Ha meg is állapítjuk, hogy a zsidó oldalon is sok a hiba és a kifogásolható, mi kereszténynek alázatosan beismerjük a saját hibáinkat az egyetemes kereszténységnek abban a mulasztásában, hogy megoldja az emberiségnek az antiszemitaizmusban megnyilatkozó évszázados nyomorúságát. Bünyösünk vagyunk különösen a kereszténységnek kudarcában, hogy nem tudta megakadályozni a zsidó nép millióinak szörnyű megaláztatásokat és gyötrelmekkel teljes megsemmisülését Hitler és csatlósai által. E zsidók tekintetében mi bizony elmulasztottuk, hogy „atyánkfialnak őrizői“ legyünk.“

„Ma is folytatódó csődünk és képtelenségünk, hogy a tulélokot építő és tényleges segítségben részesítsük, szegénnyel kell, hogy elfülsz bennünket és Isten előtt bűnbánatra és az emberek előtt megalázkodásra kell, hogy indítsunk. Izrael szenvedései felett való pusztaság szívalkódás a mai viszonyok között nem egyéb, mint farizeuság.“

„A zsidóellenes elfogultság újraerősödő hullámának ijeszítő jeleit látva, meg kell állapítanunk, hogy oly időkben élünk, amelyek bátor és erőteljes akciókat igényelnek az antiszemitaizmus leküzdésére. Nem szabad várakozó álláspontba helyezkednünk, sem pedig félreudszabályokkal megelégednünk.“

„Valljuk, hogy a zsidókérdés magának az egyháznak is elodázhatatlan centrális kérdése. Különösen áll ez Amerika tekintetében, ahol ma a világ zsidóságának a fele él a keresztény egyházak tözsomszédságában. Az amerikai zsidóság kezében van az egész világ zsidóságának a kulcsa.“

A svájci reformátusok lapja többek között így ír:

„A németországi evangéliumi egyház a maga igelüldetésében nem hallgathat tovább a zsidó-

kérdésről. A mi német népünk milliószoros vérbűnnel terhelt meg magát a zsidókkal szemben és ez a bűn most mindnyájunkon rajtunk tapad. A német nép hatalmazzai 5,700,000 zsidót gyilkoltak meg. Az egész világ zsidóságának egyharmad részét mi pusztítottuk el. A német evangéliumi egyháznak pedig ennek a gyilkosságnak esztendein keresztül nem volt lelki hatalma ahhoz, hogy egyetlen szót is szóljon hozzá. Csak egyes emberek megnyilatkozásai maradtunk, amelyek nem tudtak áthatni, az egyház szavaként megszólalul. Az egyház, mint egész, némán nézte, hogy a harmadik birodalom miként fojtja a nagy vérfürdőbe Németország és Európa zsidóságát. Elmulasztottuk betölteni örülőt tisztunket. Islen illelel most utólcetek bennünket, egyik csapás a másik után zudul reánk, amíg mint egyház és mint nép igaz bűnbánatban nem hajunk Isten hatalmas keze alá. Islen mindig igazas teszi a próféta szót a zsidók irányában: Aki titeket bánt, az ő szemfényét bántja. (Zakariás 2: 16.)“

Ujjáavatták a zuglói imaházat

Szomorú hírnév középpontjába került Zugló, gonosztervök jórta kis imaházában. Szakmányuk alig akadt, hát boszenyéztek a templomot. A meggyalázott templomot, most penteken este, nagyszámú közönség jelenlétében avatták ujja. A Pesti Izr. Hitközség képviselőiben Domonkos Miksa ügyvezető jelent meg, de képviselte magát a Magyar Kommunista Párt kerületi pártszervező, valamint a zsidó társadalmi egyesületek képviselői is. Dr. Bernáth Miklós körzeti rabbi, drámai orvosi bosszódóben fejltte ki azt a tiszteletet és szeretetet, amelyet a zsidóság érez a Tóra iránt. Elképzelhető tehát a rabbi fájdalom, amikor látta kell, hogy gonosz kezek szétbepik a Tórát és meggyalázzák. Nem a pergament a szent, nem a tintával formált betűk, hanem a belőlük kisugárzó isteni szellem. Dr. Bernáth Miklós megrendű beszéde után a Rumbach-utcai templom-kórus a Répész Sándor vezényletével és Farkas Kálmor közreműködésével liturgiát énekeket adott elő művészettel.

Az istentisztelet után Domonkos Miksa ügyvezető a Pesti Izr. Hitközség nevében mondott nagyhatású beszédet. Lelkes szavakkal szól a gyülekezethez, és közölte, hogy az építés kiégéséből és a Kaszusz intézmény felállítását határozta el az előjáróság. Domonkos Miksa beszédét a közönség nagy éljenzéssel fogadta, mert az régi kívánsága teljesülését jelentette.

Gervai Sándor új könyve

Gervai Sándor új könyve, az *Azt a kort nem fogjuk visszaszírni*, a kiváló fiatal író és publicista hatodik műve a felszabadulás óta. Ma már komoly olvasótáborra van az *Uj Élet* halmaza közönsége által is jól ismert és becsült Gervai Sándornak, aki a *Szorongás a Duna partján*, a *Csoda a Géza-utcában* és a *Sóvárgó fiatalok* című kötetek finom, hangulatos novelláival, valamint az *Alhatatos trástudók* és a *Különös archépek* esszéivel a legjelentősebb fiatal írók sorába avaszták.

Uj könyve cikkek és jegyzetek gyűjteménye. Legérdekesebb és legjelentősebb írás a *Tárgyalagos vallomás Bor-ról*. Sokat olvastunk és hallottunk már erről a szerbiai munkatáborról, amelyben olyan sok magyarországi zsidóval is rabszolgalmukat végeztettek a néci és homi csalósaik. „Bor — mint Gervai Sándor írja — a német nagytöke balkáni hódításának egyik legfontosabb pontja volt. Az európai réztermelő helyek rangsorában igen előkelő helyet foglalt el s az utóbbi években, a hírek szerint, nagy reményekre jogosító aranyat rejtő lerítetekre is bukkantak itt. Munkaerőhiány volt itt bőven, csak megfélemlítő számú munkaerőre volt még szükség. Ezt a szükségletet csak részben elégíthették ki hadifoglyokkal. A hadifoglyokat ugyanis bizonyos fokig védte a nemzetközi jog s esetleges tömeges kivégzéseik komoly megzordítást vont volna maga után a szövetségesek részéről. A német gyarmatosító tökének olyan rabszolgákra volt szüksége, akik semmiféle igénytel, kérséssel, kívánsággal, vagy követeléssel sem léphettek elő; akiket nem védett semmilyen jog, erő, törvény; akiknek nincsen, határozottan és félreérthetetlenül meg lehetett mondani: csak addig élnek, amíg dolgoznak, azután kivégzik őket. Ennek az új rabszolgaságnak a tartalékhadseregévé Magyarországi zsidóságot szemelték ki.”

Nagyon érdekes és finom epizódokat találunk Gervai Sándor bori emlékezéseiben a sárga és fehér karszalagosok „társadalmának” konfliktusairól a rabszolgatartók lélektanának jellemzéséről és a munkaszolgálatosok lelki kiférmálódásáról. Külön figye-

Kisvárdán és környéke deportálásán és munkaszolgálatban mártírhaltait szeretteinek emlékére

emléktáblát állítunk fel, akiknek neveit meg fogjuk öröközni. Felkérjük azon hittestvéreinket, akik szeretteiknek neveit megöröközni kívánják, lakóhelyüket és pontos címüket velünk mielőbb közölni szíveskedjenek a *Kisvárdai Izr. Hitközség* címére. **Emlékmű Bizottság, Kisvárdán.**

lemre tarthat számot a cservenkai vérengzésről szóló része.

A könyv egyéb írásai a *varsoi gettó tragédiájáról*, a *svédországi antiszemitizmusról*, a *cseh zsidók sorsáról*, a *vidéki zsidóság lelki válságáról*, a *kunmadarasi vérengzésről*, a *vidéki zsidó ifjúság végétéről*, továbbá a németek és zsidók kapcsolatairól szólnak.

Az *Azt a kort nem fogjuk visszaszírni* zárszakában ezeket olvassuk: „Szüleimet, testvérei-

met és barátaimat meggyilkolták. Egyedül maradtam az emlékeimmel, amelyeknek ezt a kötetet szenteltem. Magánügy ez a könyv, mint a lélekzár, vagy az álom...” Gervai Sándor leveti. Könyve nem magánügy. Könyve. Hiszen ez a könyv alkalmas arra, hogy egyfelől joggal legyen a fasizmus maradványai elleni küzdelemben, másfelől pedig erősítse a zsidó fiatalok öniudatát.

E.

Dr. Baracs Marcellné ünnep és 70. születésnapján

A magyar zsidó nőmozgalom egyik lelkes vezetőjét, dr. Baracs Marcellné ünnepelték hetvenedik születésnapja alkalmából, vasárnap, február 22-én, a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében tartott ünnepi ülésen a Magyar Izraelita Nőegyletek Országos Szövetségébe tömörült nőegyletek tagjai és a zsidó intézmények képviselői.

Dr. Baracs Marcellnének közel negyedszázados zsidó közéleti szereplése alatt mindig vezető szerep jutott minden olyan megmozdulásban, mely a zsidó karitatív és szociális munka jelszavát írta zászlájára. Egyik megalakítója volt a Magyar Izraelita Nőegyletek Országos Szövetségének, de számos más karitatív és szociális zsidó intézmény is az ő kezdeményezésének köszönheti létrejöttét.

Az ünnepi ülést *Rosenberg Sándorné* nyitotta meg. Baracs Marcellné érdemeit nem kell méltatni — mondotta többek között — ismeretesek azok mindenki előtt. Az igaz zsidó szociális munka nagy harcosa, a zsidó társadalom egyik büszkesége.

Abrahámsohn Manó főként művészi szövegeinek után a Pesti Izr. Hitközség rabbinátusának nevében dr. *Fischer Benjamin* főrabbi üdvözölte dr. Baracs Marcellné. Visszaemlékezett a MINOSZ alakuló ülésére, amelyen ő maga is részt vett. Ezen az ülésen körvonalazta dr. Baracs Marcellné a MINOSZ célkitűzéseit, mondván, hogy nemcsak a jólékonyság a cél, hanem a zsidó női eszmény kialakítása is. Beszéde végén megáldotta az ünnepeltet *Aron főpap* áldásával.

Domonkos Miksa ügyvezető, a Pesti Izr. Hitközségnek betegsége miatt távollevő elnöke, a hitközség képviselőtestülete, valamint a maga nevében is köszöntötte a jubilánst. Meg kell állapítanom, hogy sokszor találkoztam e teremben — mondotta — a zsidó asszonyok parlamentjével, de most értem csak meg, hogy miért hívják ezt a termet dísztermünk. Az asszonyok, legfontosabb tényezői a zsidó életnek, diszei a családnak. Ezek közül is kiemelkedik dr. Baracs Marcellné alakja. Ne vegyük frázisnak, ha azt kívá-

nom, hogy bár lenne sok ilyen agilis, kitűnő asszonytagja a magyar zsidó női tábornak.

Just Emil, a Pesti Chieva Kadisa jókívánságait fejezte ki.

Gál Ignác a *Finárvaház* helybizottságának elnöke nyugtatta át ezután megleghango beszéd keretében a Pesti Izr. Hitközség, a Joint, az Ügyvédi Kamara és az Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet közös ajándékát. Dr. *Szemere Samu* rámutatott arra, hogy a demokráciába való bekapcsolódás szükségességét dr. Baracs Marcellné tette tudatossá a zsidó nők körében. Dr. *Friedmann Ignác* a *Leányvárház* és a Pesti Izr. Nőegylet, *Bisseliches* Mészén a *Wizo, Grünfeld* Elza a VII. kerületi, dr. *Baracs Károlyné* a *Budai Eichbaum Mór* az V. kerületi, dr. *Mandel Samu* a *Dózsa György-ut*, *Adler Károlyné* a VIII. kerületi, *Bruck Mártonné* a VIII-IX. kerületi, *Verer Aladár* a IV. kerületi, *Fekete Dávid* a VI. kerületi nőegyletek, *Székely Dezső* pedig az OMKE és a *Budai Izr. Hitközség* nevében köszöntötte az ünnepeltet.

Az elhangzott üdvözlésekre dr. Baracs Marcellné válaszolt. Nem gondolja — mondotta — hogy rászolgált volna a dícséretre. Egyetlen cselekedete az volt, hogy nagy szeretettel viseltetett a szenvedők iránt. Igaz szeretettel és áhívaltal szeretett az emberiséget. Kívánja, hogy akik oly sokat várnak még tőle, ne csalatkozzanak várakozásukban. Sok még a tennivaló, egyedül abban a munkában, melyre a jó Isten kiválasztotta: Dr. Baracs Marcellné szavait zúgó tapsviharral honorálta az ünnepelő közönség.

Felhívás!

A Keeskeméti Deportáltak és Munkaszolgálatban meghaltak emlékművének **vésési munkálata folyamatban van.**

Felkérjük mindazokat, akik hozzátartozóik nevét felvésetni kívánják, hogy bejelentésüket március 8-ig tegyék meg. Ezen időpont után a nevek felvésetti felkéréséget nem vállalunk. **Keeskeméti Zsidó Emlékműbizottság.**

Péntekesti Kiddusok és szombatdelutáni Solauaz Szeudauszok a Csáky-utcai templomkörzetben

A Csáky-utcai templomkörzet vezetősége minden péntek este azon hittestvérek részére, akik a szomorú körülmények miatt egyedül maradtak, félelemlelt tanácsstermében Kiddussal egybekötött péntek-estéket rendez. Ezen a hívektől nagy számmal látogatott estéken, a hagyományos keretek között a helyi zsidókat magarázzák. A legutóbbi péntek estén, február 20-án a Talmud Tóra növendékei töltötték meg zsufolásig a termet és elevenítették meg a péntek estét a felnőttek nagy gyönyörűségére. Dr. *Berkovits József* rabbi szót a gyermekekhez. Dr. *Geyer Albert* hitközségi elnök helyettes a tanároknak hálás köszönetet mondott lelkes munkájukért. Minden szombat délután az istentisztelet keretében ucvancsak a Talmud Tóra tart sikerült összejöveteleket. Legutóbbinak házigazdája *Havas Tibor* előjáró volt. Mind a péntek-estéken, mint pedig a szombat-délutáni összejöveteleken szívesen látják az érdeklődő hittestvéreket.

Keresem gyermekeinket,

Weinberg Jolánt,

született Kisvárdán, 1913-ban. 1915 májusban *Bereghelyen*, az ottani kórházban volt.

Weinberg Endrét (Sandi),

született Kisvárdán, 1921-ben. *Dachau*ban beszéltek vele, egészséges volt.

Heimlich Lászlót,

1945 júniusában állítólag *Hörchingből* egészségesen indult haza. Aki tud valamit fentiekéről, értesítse születet, *Weinberg Izidor*, VII, Dob-utca 52. f. 7.

Aki Nagyváradon

Kaufmann Márton-nak Janka, Elza, Giza, Margit leányait ismerle, vagy tud sorsukról, szíveskedjék „*Kőrös-utca*” jellegére írni.

KI TUD

Stern Emánuel

40 éves, iloki születésű, horgosi lakósról, ki a sárréti gettóból augusztus elején Auschwitzba került. Ki bármit tud róla, értesítse *Singeréket*, *Jókai-u. 12.*

Gyapjufonalak,

függönyök és kézmunkák nagy választékban *Schiff Rózinnál*, *Andrássy-út 33.* Tel.: 220-369.

NEM EMBER

Irta: GYÖRGY ENDRE

Az első nap, amikor dolgoztunk, akadt velünk, az a kor „kegyeikre” biztak, amikor rossz sorsunk, a karmaikba kényszerített, tudtuk, észleltük, a bőrünkön éreztük, hogy nem emberek. A földre szabadított ördögök. Emberekben tengő-lengő fenevadak. (Bocsánatot kérek a velük való összehasonlításért a tigrisektől és a hiénáktól.) A kereltágok, esendőrök, üzemellenőrök, nyilas suhancok és SS-legények. Mindegy, hogy mi volt a nevük. Abban a különböző elnevezés mellett is azonosak, egyik voltak, hogy üldözték, bántották, verték és irtották a zsidót. Pusztították sorainkat, mint a kitermelésre szánt erdő fát. Az ősbírák szabadult fel az emberben. Ezt tudom. Csak azt nem tudom, hogy ezek a kultúrátlan, faragatlan, nyers fajak holt tanulták a gyilkolásnak ezt a magas „kulturáját”? Hol hallottak azokról a borzalmas halálmemekről, amelyeket a maguk vadászterületén alkalmaztak? Milyen könyvekből sajátították el a válogatott kínzásokkal, az emberpusztítás új szerű módszereit, amelyekkel lelkiismeretfurdalás nélkül százezreket küldtek a másvilágra? Nincs olyan vad puff-puff re-detektivhistória, vadnyugati film, melynek forrásából „műveltségüket” merítették, amelyben megközelítenék a hennünket ostromló rémségeket. Néha azt hiszem, hogy csak igen súlyos betegek lázálmáiban kergetőznek olyan vad képek, olyan hajszák, olyan összelelt és egymásra-fotografált üldözési jelenetek, mint amilyeneknek főszereplőivé ezek a „rendező” tették az ártatlan zsidó férfiakat és nőket. A gyáva brávók mindig állig felfegyverzetten rohamozták meg a lemeztelepített, védteleneket. Ez volt az ő hősiességük. Ellenőrk harcoltak rendíthetetlen bátorsággal; ezt vélték férfiaságnak, vilázi tettnek. A minap egy büntetésből Ukrajnába cipelt és zsidó munkaszolgálatosokkal összezárt, velük együtt hajszolt magyar munkás azt vallotta: megdöb-bent azon a kegyetlenségen, hogy hozzá nem értő emberekkel szedettek aknát, holott ki-képzésük ideje három esztendő volna. Ennyi kell ahhoz, hogy a lakos, a járattalan megtudja, hogyan kell közlekedni az aknamezőn, miként szükséges

tipogni a robbanószerkezetek érdekében ahhoz, hogy minden hibás mozdulatnál fel ne robbanjon egy-egy ilyen löporral feltöltött lárcsa, amelynek rendeltetése nem az, hogy az aknarakatók katonáit röptesse levegőbe és szaggassa izekre, hanem az ellenséget akadályozza meg a védett területek elérésében. De a náci-rendszer ebben is szakított a tradíciókkal, szokásokkal és elavult gyakorlatokkal. A cél nem az aknák lerakása vagy felszedése volt, hanem az, hogy azokat tüniesse el, akiket a hadigépezet útjában állóknak bélyegezték, akiket egyoldalú és elvakult szemléletükkel feleslegeseknek ítélték. Az akna, Ukrajna, a munkaszolgálat, a deportálótábor csak ürrűg volt, a cél: a halál kiadós és bős aratása.

Mondom, mi tudtuk, hogy ezek nem emberek. Lehetetlen, hogy egyazon elnevezéssel illessük Einsteint, vagy Szentgyörgyi Albertet a kerelt-legényekkel. Mi közül ezeknek az emberiséghez és az emberisésségéhez? Semmi. Tudnunk van valamit a humánizmusról, olvastak valaha egy szót is az emberiség nagy jövedelméről, megmentőiről, a tudósokról, akik

éjt nappallá téve azon fáradoznak, hogy meghosszabbítsák az életünket, hogy olyan szereket, eszközöket és eljárásokat találjanak fel, amelyek csökkentik a szenvedést, boldoggabbá teszik rövid kirándulásán a földi halandót? Ugye, hogy nem? Gyakorolták ezek valaha azt az isteni parancsot, hogy „Szeresd felebarátodat, mint te magadat”? Soha. Ők csupán önmaguknak voltak a barátai, a maguk kapzsi szenvedélyeinek hódolói, mint idegen isteneknek; mind akit mást az ellenségüknek tekintettek, még, ha egyetlen mozdulattal sem ártottak nekik. De mit várhatunk azoktól, akik halomra gyilkoltatták vagy gyilkolták békés embertársait, falvaknak és városoknak a forgandó hadiszerencsés változatában nekik kényrekedve kiszolgáltatott lakosságát? Mit remélhetik a mi munkaszolgálatosaink attól a főhadnagytól, aki dus fantáziájával olyan talált ki, hogy „a bűnös” muszost élő hangyaboly fölé kell kötni és addig ott hagyni, amíg a rovarok halálra nem marják? El tudják-e képzelni, micsoda tanulsúi tanokat kellett kiállania annak a szerencsétlennek? Sejtik-e, ho-

gyan lakmároztak és fenevadként a szokatlan peccsenyén az apró hangyák, amelyek egyébként szorgos munkával, látszólag békésen csak a boly szükségleteinek előteremtésén fáradoznak? És végül: éreznék-e egy szemnyit is abból a velőket hasító fájdalomból, amit az áldozat átélt, amikor véres sebeiben hangvák vájkáltak és a felszaggatott húscafatokra maró savat fröccsentettek? Ezt olvasóimtól kérdezem, az ő fantáziájukat próbálom működésre serkenteni, mert a keretszt urnál hiába is tudakoloznék. Neki nem volt érzéke, még kevésbé érzése, szíve, lelke, mert, ha lett volna, nem rendelt el ilyen vérlázító büntetést, amőv képes volt még a halálos ítéletet is korrigálni, foltozni, haiványra emelni. De mi lehet a véleményem arról a másikk kereltlegényről, aki vízszont az *élelgyagnaszt* eszelle ki? Aki az ukrainai télben a szabadba állította a szörnyen vétkest (mondjuk, aki az előírtól két centivel lejjebb viselte a téli ruházatot, a sárga flanelkar-szalagot) és addig bocsogatta, amíg egyrészt az állhatatosság és türelem, másrészt az aljas elveteműtség szobrává nem merevedett. Hát tud ilyen az életnek nevezett rémdrámairól, vagy bármelyik fűztes regényszerző, aki normális elhalálozással másodpercenként tíz embert küld a másvilágra, ki-találni? Ehhez legalábbis kerelt-ormesternek, szakaszvezetőnek, tizedesnek, övezetőnek, vagy bakának kellett lenni a közel-muliban, munkaszolgálatos szűzadunál. Ezért tanácsoltam én annakidején a századparancsnoknak: Ha meg akarja tudni, mi a sorsa, helyzete, milyen az élete a századában szolgálatot teljesítő muszoknak, ha érezni akarja, mi az megálázottunk, üzött vadnak lenni, egy, csak egyetlenegy napig legyen zsidó. Majd meglátja... Persze, hogy nem váltotta. Ezeket a barbár vétkeket, kegyetlenségeket, embertelenségeket, az állat lázadását az ember ellen, nevezik most Nürnbergben, ahol náci-vezérek büneit próbálják igen lapintatosan és megközelítően sem a bűnökhez hasonló mértékben megtorolni, közös gyűjtő-megjelöléssel: „Az emberiség ellen elkövetett kegyetlenkedések”-nek.

Eddig valamennyi lagadta, hogy keze véres, mint Kainnak. Mindnyáján ártatlannak kiáltották ki magukat, mert gyávák ahhoz, hogy a felelősséget vállalják és akár börtönt, akár egyszeri halált

FELHÍVÁS

az 1948. évi pászkaszükséglet beszerzésére

Értessitjük I. Hillestvéreinket, hogy pászkára még március hó 5-ig

előjegyzéseket elfogadunk.

Előjegyezni az alábbi helyeken lehet.

V. kerület.

Kiss József-utca 18/a. (Visegrádi-u.)
Pannónia-u. 13. (mészárszék).

VI. kerület.

Eötvös-u. 6. (mészárszék).
Hunyadi-tér 3.
Nagymező-utca 16.

VII. kerület.

Dob-utca 103.
Garai-tér 11.
Garai-tér 12. (mészárszék).
Garai-u. 45. (mészárszék).
Izabella-tér 1.
Kazinczy-utca 4.

VIII. kerület.

Déry-u. 1. (mészárszék).
Kun-utca 11.
Lujza-utca 11. (mészárszék).
Nagyfuvaros-utca 21.

IX. kerület.

Mátyás-u. 5. (mészárszék).

XIV. kerület.

Jávorka Ádám-u. 16. (Lőcsény-ut sarok).

Az előjegyzés alkalmával kg-ként 1.60 kg kenyérnek megfelelő kenyérjegyzelvény beszerzésére szükséges, (megfelelő arányban T. tengerijegyet is lehet beszerzési) és 6.— forint előleg fizetendő.

Budapest, 1948 február hó.
5708 Adar hó.

PESTI ISRAELITA HITKÖZSÉG
ELŐJÁRÓSA.

szenvedjenek azért, mert ezer halált osztogattak. Ebbe is német mestereiket utánozták, akik kórusban azt rikoltozták: Ich bin unschuldig! Ma rossz a memoriájuk, nem emlékeznek semmire, még a Konzentrationslagerre sem, amelynek árammal telt drótkerítésén belül örök, az ujkori guillotine buzgó kezelői voltak. Ilyen férfiatlan, ijedt lünnözni még egyetlen korszaknak sem voltak, akik szűkölközve menekültek és még azt is tagadják, hogy önálló figurák voltak a sakkasztalon. Mind parancsra eszelekedett (de eszelekedett), egyiknek sem volt saját akaratereje, elhatározó-képessége abban az áldozata számára tragikus pillanatban, amikor a géppisztolyt reá kellett sütnie. Az uniformis felöltözött védőszánya nélkül nem marconák többé, hanem származásos alakok, akik még az elpusztítottak hozzátartozóiból is szeretnének maguk iránt sajnálkozást kicsiholni. Most végre akadt egy — az első — aki a népbírói tárgyaláson beismerte, hogy amit művelt, embertelen, kegyetlen és ő, aki mindazt a szörnyűséget elkövette, nem ember. Az izgalmas vallomás, amellyel a sőtét gonoszbevé nyilván könyített felelelkén, a Bereklánca előtt hangzott el. Kőfalvának hívják a nevezetes férfit, más néven főtörzsőrmester volt és ő az, aki elrendelte, hogy a munkaszolgálatosok a táborból a munkahelyükig békabúrában tegyék meg az utat. Közben csatlagozták a hátukon a gumitömlőt, amelynek ülése tudvalegven fájdalmasabb a kor-bácsénál és a szíjénél. A visszavonulás alkalmával lovakká nevezte ki az alája rendelteteket és velük huzatta a transzerek-eket. Méltánylandó szellemiségű volt az is, hogy barátait, mint valami cirkuszi vagy kabaréelőadásra, felelőre vagy ötórás teára, egy kis pofozásra hívta meg. Ezzel a csemegével szolgálta nálánál nem kevésbé szabadista pajtásainak, akik élvezettel mérték ki a pofonadagokat a főtörzs-ur által vi-gyázz állásba parancsolt és mozdulatlanul hupkoló munkaszolgálatosoknak. Ugy vél-ték, hogy egy kis tréning soha-sem árt és kiken lehet a leg-jobbban gyakorolni a virtuosus ütéseket, mint a zsidó bank-tisztviselőknél, magánhivatal-nokokon, kereskedőknél, mun-kásokon, ügyvédekön és orvo-sokon? „Ember volt maga?” — tudakolta a tanácselnök Kő-falvától (ez a kérdés egyszer már igazán aktuális volt!), aki nemcsak egyszerűséggel és kör-

vetlenséggel jelentette ki: Nem voltam én kérem embert! Hiába no, nem tagadhatom meg tőle az elismerésem, mert az első ilyen önfeladti pillanat a pusztítás és károztat-évei óta, amikor maga az ál-lattá sülyedt priébék, az öm-magából kivetkőzött huligán-vallja, sőt talán el is hiszi: nem ember és amit művelt, minden csak nem emberit! Mi tudtuk, de most már ő is tud-

ja. Hosszu időnek kellett eltel-ni, akasztófa árnyékába kellett jutnia az utász főtörzsőrmes-ternek eddig az önvalomásig, a lélekvizsgálatig. Lehet, hogy részük van ebben azoknak az árnyaknak, amelyek börtöné-nek magánosságában időnként meglátogatták. Kár, hogy pél-daadó őszinteségével, hangos meaculpázásával nem tudja áldozatainak százait életrekel-teni...

Munkát kérnek a volt munka-szolgálatosok és deportáltak!

A Deportáltakat Gondozó Országos Bizottságnál, ahol a kez-deti segítségnyújtástól figyelemmel kísérik pártfogoltjaik sorsát, nap mint nap jelentkeznek munkára a hazatért munkaszolgálato-sok és deportáltak. A legkülönbözőbb szakmákból várnak elhelye-zésre nők, férfiak, kik nemcsak szakképzettségükkel és megbízha-tóságukkal, de munkakészségükkel fogva is a legmegfelelőbb mun-kaerők lehetnek — ha állást nyernek.

ZSIDÓ MUNKAADÓKI

Bármely állás betöltésénél teljes bizalommal kérjenek munka-erőt a DEGOB Információs Osztályától. Vidéki elhelyezés ügyében részletes felvilágosítást nyújtunk. A munkaközvetítés a Szakszer-vezet bekapcsolásával történik. Telefon: 224-866, 224-868.

Elhelyezkedést keresnek:

Tisztviselő, kereskedősegéd, asztalos, bádogos bórdiszműves, cipész, fodrász, lakatos, utazó, mészáros, kárpitos, raktárnok, gazda, kirakatrendező, szőfő, dobozgyári szabász, nyomdász, ve-gyész, gépészmérnök, malomszerelő, ékszerész, ügynök, villany-hegesztő, korrektor, kádár, kovács, alkalmi munkás, altiszt, fényképész, pék, puhaúró, látszerész, autokarosszéria-kárpitos, grafikus, gyógyszerész, üvegszövő, kozmetikus, aki a kvarc-és diatermiában, illetve kezelésben jártas, háztartási alkalmazott, fuipari gépmunkás, kötszövő, szabász, eladónő, elektrotechnikus,

Állást nyerhet Budapesten:

Kalapos, műszaki rajzoló, famegmunkáló, aki gépen dolgozik.

Állást nyerhet vidéken:

Bádogos és szerelő, órák, kékfestő, zongorista.
Bethlen-tér 2. I. 36. Telefonszám: 224-866, 224-868.

A Pesti Izr. Hitközség útján az alábbi jegyzékben felsoroltakat keresik külföldről

Jelenkezők VII., Sip-utca

2001 Dr. Schultze Pál, szül. 1897. utolsó lakása: Hód-utca 13., ke-resi Charitable Schultze, Ber-lin.

2005/2. Dr. Molnár Jenő nyomtato-gos Váci-utca keresi A. Singer Gálata.

2007 Berger Tibor keresi a volt 100/11 szándékú Kom Radivoj, Novi-Sad

12. I. 16. délelőli 9-12.

2074 Deutsch Andrást és Lillét, Kü-löb-ut., keresi Bernat Elek, Aszad.

2075 Guttman Imre építész keresi Maria Roth-ova, Prága.

2076 Andermann Benő (Bucovina), Bu-dapest, keresi Jakob Ander-mann, Prága.

2077 Steiner Móricot szül. 1905, Vo-lo-szka keresi Moskovits Meny-bért, Décs.

Kóser Sel Peszach kávépótlót (pótkávé)

Készít a budapesti Aut. Orthodox Rabbimatus felügyelete alatt „E.I.T.” pótkávépar, Rosenthal Izidor cég, Budapest, gr. Zichy Jenő-utca 27. — Előjegyzés ajánlatos, mert a Sel Peszach óru, korlátozott mennyiségben készül.

PARÓKÁK, PÓTRÉSZEK

békebeli minőségben, művészi kivitelben
ALTSCHÜLER E.
HAJMÜTERMÉBEN
BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

Modern

hölgyfodrászati
kiszolgálás

AZ UJKÉCSKEI IZR. HITKÖZSÉG
elhunyt tagjainak emlékére tiszte-
letesen emléktáblát állít.

emléktáblát állít.

Kérjük az érdekelteket, akik haza-
tartozók nevét bevételei elhatározták,
Március 5-ig jelentkezni az UJKÉCSKEI
izr. hitközség elöljáróságánál.

Deportálásból visszatértek!

Keresem

Steinbock Imrénét,
Szalai Erzsébetet,

40 éves, anyja neve: Naschitz
Regina és

Szalai Jenőné
Steinbock Erzsébetet,

41 éves, anyja neve: Tauber
Matild. Mindkettőjüket 1944
november 14-én a téglagyárból
hurcolták el Hegyeshalom felé.
Szíves felvilágosítást hátlasan
köszönöm és szívesen díjaz-
nám. Szalai Jenő, Bp., XIII.,
Révész-u. 11. Telefon: 200-601.

Munkaszolgálatosok!

Szalai László

(született Szegeden, 1908, anyja
neve: Naschitz Regina), felől
érdekeltőm, ki 101/10... szám
alatt

Nagykátáról

vitélet tovább 1942 novemberé-
ben. Későbbi tábori száma:
202/116. volt. Szíves felvilágo-
sítást hátlasan köszönöm és
készszéggel díjaznám. Szalai
Jenő, Bp., XIII., Révész-utca 11.
Telefon: 200-601.

Lichtenwörthiek!

Március 1-én, hétfőn d. u. 6 órákor
a Szabadság kávéház klubteremében
háziarsági összejövetelt tartunk.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Éjjel-nappal)
Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok
és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-
utca 26

Telefon hívó: 136-816
SZOMBATON ZÁRVA

FIATAL, munkabíró ember,
bármilyen fizikai munkát várt-
tal. Stellner László Eszter-út 4.

Előítéletek ellen

Írta: Szilágyi Géza

(Befejező közlemény.)

ELŐZŐ CIKKEMBEN, remélem, talán sikerült bebizonyítanom, hogy a héber nyelv éppen olyan alkalmas a költészet minden műfajának legkifejezőbb tolmácsolására, akár, példának okáért, a magyar nyelv vagy az angol. Akik azonban nem a mégiscsak ünnepi percekre jelentő irodalomra, hanem a legprózaibb mindennapiságra gondolva, a héber nyelvet mint a köz- és magánélet érintkezésének nyelvét *olacsonyabbrendűnek* szeretnék tekinteni, a még nemrég sok millió keleti zsidó lelkileg összekötő és egybefogó jiddis nyelvet *előnyben részesíték a héber nyelvvel szemben*. Arra szoktak hivatkozni, hogy a héber nyelv, amelyet a zsidó ember „szent nyelv”-nek tisztel, a Biblia nyelvének tökéletes lehetett, a Talmud nyelvének is, sőt beváltható évezredeknek keresztül egy el nem apadó költészet nyelvének is, de, ellentétben a középkortól kezdve lezúgott századokban helytálló jiddis nyelvvel, nem felelhet meg a *családi otthon, a munkahely, a zajló utca profán nyelvének*, a megújuló Erec szükségképpen munkaszünetét öltő, a modern élet tömérdek új fogalmát megjelölő társalgó nyelvének.

★

A KÉTSÉGTENUL történeti jelentőségű jiddis évszázadok óta a köznap beszéd bevett és bevált nyelve volt Oroszországban, Lengyelországban, részben Magyarországon is, valamint Kelet-Európa más területein, nem szólva az Amerikában, különösen az Egyesült Államokban kíváncsított, főképpen kelet-európai zsidók utódaik ajkán, sőt Dél-Afrikában és Ausztráliában is *szívesen élő* időmárról. Vannak a jiddisnek fanatikus hívei, akik szóban és írásban a *jiddis nyelv elsőbbségért* harcolnak címleti okokkal és gyakorlati érvekkel. Ezek nem is nyelvi, inkább *nyelvpolitikai* harcok arra is szeretnek hivatkozni, amikor rangsorba állítják a jiddist és a hébert, hogy sok millió zsidó beszéli a jiddist és csak — *beszéletről van szó* — néhány száz ezer a hébert. És ezzel a ténnyel is próbálják lebukóztatni a hebraizálókat, hogy magában Erecben több keleti és nyugati nyelv, mint például az orosz, lengyel és német mellett *sokkal több jiddis szó hallatszik, mint héber*. Ezzel szemben a hebraizálóknak valkái, történeti, művelődési, irodalmi hagyományokon sarkaló okokból követelik és sürgetik Palesztina föltélen *nyelvi hebraizálásának*, amely szerintük a szellemi hebraizálásnak multhatatlan és mellőzhe-

telken előfeltétele, mennél rövidebb idő alatt mennél gyorsabb és mennél gyökeresebb megváltoztatását és keresztülvételét.

A hebraizálás híve vagyok. Anélkül, hogy a jiddis jelentőségét és gyakorlati használhatóságát előítéletesen fitymálón lebecsülém, anélkül, hogy elfelejtsem, hány millió kelet-európai ember valóságban *nemazságra lett volna kárhoztatva a jiddis nyelv tudása nélkül* és amellet, hogy nagybecsülöm, mert legalább részben jól ismerem, a jiddis nyelvű költészet és próza irodalom világ irodalmi színvonalra emelkedett *egyes nagyságait*, mégis, a megcáfollhatatlan tények tudatában, meg kell állapítanom, a héber nyelv nemcsak kiírthatatlan, még csak el sem halványítható hagyományok megszentelte sok évezredes *ősi sémi nyelv*, a jiddis pedig, mégsem egyéb, mint — a kérdés egyik legkiválóbb szakértőjét, Heinrich Loewet idézem, — *könnyen felismerhető és megérthető német dialektus*, a 14. és 15. századbeli Lengyelországra menekült középkori német zsidóságnak *felnevelő tájszólása*, csekélyebb számú héber, latin és a Németországból kiűzetés után hatását érvényesítő új környezetben *az új nyelvi beszűkenkedésekkel*. (Az amerikai jiddist a magyar angolszász beütésével most mellőzzük.) A mindenfajta külső hatás azonban nem változtat azon a tényen, hogy — ismét Loewere hivatkozom — *a jiddis vagy „jüdisch-deutsch” nyelvjárásban száz szó közül alig akad ötnél több, amely nem német származású*. Ez nálam, bevallom, döntő érv, ha nem is egészen értelmi, de ennél sokkal erősebb *érzelmi* argumentum. Ha Erecben valasztanom kell az évezredek ősi, szent és nemesdelt héber nyelv és a körülbelül négy-ötszáz esztendősen német sarjadék jiddis között, azok után, amiket németek zsidók millióival elkövettek, csak helyeselni tudom azokat a *hebraizáló fanatikusokat* — az a jellemzés rangot jelent — akik arra törekednek, hogy a mégis csak középkori német tájszólás helyébe, amelyet ma-

Látcső, fényképezőgép

STEUERTÖL

Oktagon-tér 4. szám.

gában Németországban már századok óta nem beszélnek, nem is értenek, az új zsidó államban ne csak a hivatalos és *könyvnyelvnek*, hanem a *mindennapi társalgási nyelvnek is hordozója a héber legyen*. Az elérendő cél az, hogy ötven-hatvan év alatt a jiddis váljék nagyrészt történelmi emlékké és nemcsak az Erecben született, hanem az

akárhonnan jött most felnövő új nemzedéknek is ne csak ajkan, hanem lelkében — *véreben is a héber nyelv legyen az élet eleven nyelve*.

★

NO IGEN, mondják jövedelmű elnézéssel, szép ez a kívánság, de hát a héber nyelv hosszú időn át csak a Szentírás nyelve volt és egy jórészt hit-tudományi irodalom nyelve, egy áhítatosan zengő, megengedjük, profanul is daloló költészetnek sokkora nyelve. Amde a legtöbb értelemben felfogott *piacnak a nyelve mégsem volt*. A *fűszeresnél* nem ezen a nyelven árultak, a *világszereleknél* nem ezen a nyelven vásároltak világító körtét, a *gyári műhelynek* nem ez volt mészaki utasításokat közvetítő nyelve, az *operett-színházakban* nem ezen a nyelven zajdoltak káplék, a palesztinai utcákon nem héber szavakkal épült az érintkezés hidja a járókelők között. Ezzel az ellenvetéssel azonban, finomkodás itt nincs helyén, csak a *tudatlanság állhat elő*. A héber nyelv, amely, nehé az időpont szabatos megállapítása, már vagy ötven éve járja ismét Palesztinában, *mindenre alkalmas amire csak kell*. Smokkok és snobok különbséget tesznek a héber és új-héber között. Ez meddő és céltalan *hajszálhasogatás*. Az egyik is héber, a másik is, egy fajta nyelv, *eggyazon* idióma, a kettő között csak az a különbség, ami a kétezer év előtt élt és e század negyvenes éveiben élő erégi beszéd között okvellenül észlelhető és amely nem is akkora, mint amekkora az Árpád-kori bevándorló magyarság nyelvét elválasztja a 19. század eleji nyelvújítás *beszédszereformációján* átesett magyar nyelvtől. Héber nyelvújításra, a hagyományoktól el nem

Különleges szemlélveg

STEUERTÖL

Oktagon-tér 4. szám.

rugaskodó, de egy magára eszmét nép építő szabadságában *új fogalmak bőségét* lázasan magába ölelő nyelvnek megújító kibővítésére persze színlén szükség volt. Sikerült-e? Aki Erecben él és az embertársával való mindennapi érintkezés során a héber nyelv szócsővel használja, csak *igennel* válaszolhat erre a döntő kérdésre. Ez pedig fontos mindenkinek, aki nem akármilyen Erec megszűntetésére gondol, hanem akinek elő vágya a *mindenestül hebraizált Palesztina*, az ősel-nek korszerűsített nyelvét nemcsak ünnepkor, hanem hétköznap is használó zsidó néppel. En szívvél-lelkekkel a hebraizá-

lásnak nemcsak lehetőséget vallo, hanem kíváncsi igényök táborához csatlakoztam.

★

EBBELI ÁLLÁSFOGLALÁSÓ.

MAT éppen most megerősíti egy rendkívül érdekes, az önálló zsidó állam megszűlésének napjaiban különösen aktuális szótár. Szerzője a *gyakorlati célokat szolgáló magyarországi héber nyelvésznek* sok próbát sikeresen megadott jeles művelője. *Isbéthi* (Mannheim) Mór, akinek kezdőknek és haladóknak szánt két modern héber nyelvkönyve, magyar—angol—héber szójegyzéke, valamint magyar—héber zsebszótára a közönség kezén forog. A minap került a könyvpiacra újabb munkája, a *„Gyakorlati héber—magyar szótár”*, a zsidóság iránt érzett rajongó szereléből hevítt *Farkas* Lajos debreceni kiadó mindenképpen melettanyolando áldozatkészségéből. E munka régi kiadása elfogyott, nem egy szava elavult, számos új szó keletkezett, amelyet a *legerősebb nyelvújító, az eleven erégi élet termelt ki*. Az új szótár szerzője előszavában rámutatott arra, hogy szótárát elsősorban azoknak, akik *magyar nyelvterületről* állítanak vagy állának Erecbe, hogy segítségre legyen a héber beszéd, irodalom, napi és időszaki sajtó nyelvének tökéletes megértésében. Mint eddigi szótáraival és nyelvkönyveivel is, elősegíteni és sietelni kívánja a *jisuv magyar nyelvű tagjainak már szépen megindult hebraizálását*. Szakértőktől hallom, hogy *Isbéthi* nyelvterületi könyvei mintaszerűek. Az olvasó szemének hízogóan tipografizált új szótárában, a héber élő nyelvnek ebbe a teletszufolt kódexbe *köszödjön forgó, körülbelül tizenkilencezer szót vett fel*. Hogy mi hiányzik ebből a dúsz szótárjstromból, azt igazán nem tudnám megállapítani, de ami benne van, elkápráztat bőségével, sokrétűségével, majdnem mindenre kiterjedésével. E szótárnak már futólagos állapozása után is ki kell nevezni azt a *könnyelmű tudatlant*, aki azt meri állítani, hogy a héber nyelv még mindig holt nyelv, amely nem versenyezhet a régi élő nyelvekkel, de a jiddissel sem. Ha haldokló nyelv volt a héber nyelv — *papjai és költői*

Egyszemlélveg közelre és távolra

STEUERTÖL

Oktagon-tér 4. szám.

sosem engedték egészen és végleg meghalni. Erecben annyira feltámadt, hogy *elevenése bővérű, nagy hófoku és minden-nél erősebb*. Ilyen héber—magyar szótár átnézése össze-uzza azt az ősi, fájdalmas még mindig teljesen ki nem irtott előítéletet, hogy a héber nyelv a Szentírás, a Talmud, az ima-könyvek nyelve csupán, szobai

könyvvivő, amely utcán, műhelyben, piacon nem állja meg helyét. Megállja bizony az élet minden terén egyformán, csak-hogy persze, — de az minden nyelvre ráillik — becsületesen meg kell tanulni.

Flaubert, aki bevalótlan szenvedélyes szótárolvasó volt, gyönyörködne ebben a vasikos szószeretben, amelyet még a libakereső szörszálasogatás sem tud kényeges hiányosságon érni. Nem tagadom, én is a lelkes szótárolvasók szeptájához tartozom. Elvezetés okulásáért forgattam ezt a héber—magyar szótárt (várható magyar—héber ikerestvért) és ezzel a megálapítással tettem le: nincs aysami, amit az Erecben kitéljesedett, meggazdagodott, kifinomodott héber, nem bánom új-héber nyelv, nemcsak hozzávetőleg hanem pontosan, szabatosan, az ányalatokra is gondosan figyelve ne tudna kifejezni. Felengzöen hangzik, de nem túlzás: *Isbéthi Mór szótárában benne tengerlik, szinte az egész ereci és gáluti zsidó élet.*

VIDÉKI HITÉLET

Szegeden változatlanul igen megalmas a zsidó közösségi élet. Február 21-én az egyetemes hitközségi műsoros-táncos estét rendezték. A hitközségi dísztermet zsúfolásig megtöltött közönség hajnalig maradt együtt s örült a fiatalok táncos kedvének, akik a modern táncok mellett az ereci fiatalok táncát, a hórát is ismételték eljárárt. Február 22-én este már újból nagy számú közönség gyűlt egybe, hogy meghallgassa Dénes Béla dr. a MCSz társulatának előadását, ki Erec Jisrael kiemelkedő napjairól s legfontosabb problémáiról beszélt. Stern Márton, a hitközség elnöke nagyobb beszédében fordult a szegedi zsidósághoz s a legszélesebb körű adakozásra szólította fel őket. Dr. Frenkel Jenő főrabbi Dénes Béla dr. előadásának jelentőségét méltatta.

Ugyanezen este választották meg a Magyar Cionista Szövetség szegedi helyi csoportjának új tisztikarát. Elnök: Dános Dezső, titkár: Ágai László, pénztáros: Vadász Pál, ellenőr: Szász Miklós dr. lett.

Kiskunfélegyházán február 22-én délelőtt impozáns kulturgyűlést tartottak. Problémáink Erecben címmel Dénes Béla dr. tartotta meg előadását, melyhez többen hozzászóltak. Berger Márton dr. és Hoffmann Hermann értékes kiegészítései után ifj. Klein Vilmos fölvetette a kérdést, vajon helyes-e az országsszerte megindult emlékkötelem, nem lenne-e több értelme pl. kegyeleti erdőköt ültetni Erecben. Külön említést érdemel, hogy a bevezető beszédet Djatkin Márton dr. héberül mondotta el.

Dr. Benoschowsky Imre főrabbi beszámolója svédországi utazásáról

Melég ünneplésben részesítették hívei dr. Benoschowsky Imre budai főrabbit svédországi előadó körutjáról való visszaérkezése alkalmával. Cubi Armin alelnökkel az élen a budai zsidóság színe-java ott volt a f. hó 21-én tartott oneg sabaton, hogy meghallgassa a főrabbi uti beszámolóját. A közgyűlési terem zsúfolásig megtöltött közönség nem is csalódott, mert a főrabbi szellemesen csevegő külön előadásával a hallgatói számára is élménnyé tudta tenni legszemélyesebb egyéni tapasztalatait. Így a közönség az előadóval együtt észrevétel nélkül megérkezett abba az országba, ahol nem volt sem második, sem első világháború, de béke volt 1871-ben is, sőt Napoleon óta nem volt háború. Előszörban ez az évszázados béke és az ezzel járó évszázados demokrácia determinálják ennek az országának és így a svédországi zsidóságnak is az életét. A főrabbi előadásából a hallgatóság megismerle a svéd társadalmat, a svéd zsidóságot és a zsidók valódi életét, amelyben a mi szemünkben merész újításoknak látszó reformoknak is mély és tiszteletreméltó hagyományai vannak. Itt említjük meg, hogy a stockholmi hitközség a budai főrabbi tiszteletére a magyarul beszélő stockholmiak részére hangversenyyel egybekötött fogadást rendezett, amelyen részt vett Böhm Vilmos meghatalmazott miniszter és felesége is.

Az őszinte szeretet hangjai csendültek ki Blum Simon templomgondnok szavaiából, amikor az előadás előtt a hazakereszt főrabbit a hívek nevében köszöntötte. Az előadást Nagy László József szertartási előjáró mellátta, köszönetet mondva a szórakoztató és mégis tanulságos beszámolóért. A műsor zenei részében elsősorban Sirota Sándor főkantortól kell megemlékeznünk, aki a szombat délutáni szótárok művészi előadásával megérdemelt sikert aratott. Feleki Rezső kántor őszinte és mély zsidó érzéssel előadott dalai igen telisztek.

A legközelebbi budai oneg sabbat f. hó 28-án délután fél öt órakor lesz a III. Kunfi Zsigmond-u. 49. sz. a. tanács-teremben. Vihar Béla: „A szövet zsidó tradíció” címmel tart előadást. A verseket Ascher Oszkár és Palotai Erzsébet előadóművészek mutatják be. Ezt az előadást a budai hitközség szertartási osztálya a kulturális szakosztállyal együttesen rendezi.

PEDIKŰR speciális lábápolás Díjtalan lábvizsgálat benőtt körmök **RENCES** pedikűrmesternél szakosorú, fájdalommentes kezelés. Csengery-u. 84

Templomszentelés Szolnokon

A fasiszta öröket semmit sem kimélt, ami szent és tiszt. Az első világháború hőseinek emlékére Szolnok zsidósága templomát alapított. De nem sokáig önthették ki a templomlátogató hívek szívük fájdalmát az új templomban, mert az alkori katonai hatóságok kaszánya céljára lefoglalták, berendezését összetörték, szentélyét fel-dúlták... Majd gestapó legények tanyáztak benne, majd keretlegények. Feldulva, megszenstelenítve várta haza gyermekeit Európa minden tájáról a kis templomocská.

És a hazatértek, kik nem találták felhő oltalmukat, kettős építésbe kezdtek. Újjáépítették elárvult házaikat és újjáépítették az Ur hajlékát is. A szolnoki hitélet megerősödése következtében az eddig ideiglenesen imaházba berendezett tanács-terem kiesinynek bizonyult. Péntek esteken az áhítatos hívek kiszorultak az előcsarnokba és lépcsőházba.

Ez a tény adta Rákos Andor hitközségi elnöknek és közvetlen munkatársainak azt a gondolatot, hogy aggilis főrabbi-jukkal, dr. Singer Ödönnel karöltve bizottságot alkossanak, melynek egyetlen hívalása a régi téli templom újjáépítése. Rotundatemplomban végezték a munkát. És mult pénteken a majd évtizede bezárt templomkapuk megnyiták a hívek áhítatára váró tömege előtt. A férfiak sorfala között vitték a szent Tóra tekercseket dr. Singer Ödön főrabbi és a hitközség legöregebb szolnoki beuszulóját Szöngyi Dezső. Garamvölgyi főkantor gyönyörű szóttárral fogadta a Tórákat és miután a frigysekrénybe elhelyezték a főrabbi meggyújtotta az örök-mécselt.

A XXX. szolár elhangzása után, templomavató beszédében dr. Singer Ödön főrabbi felhívta a hívek figyelmét a nap jelentőségére, emlékeztette őket az elmúlt évek szörnyű eseményeire és felkérte a híveket, hogy haladjanak továbbra is a megkezdett uton, legyenek erősök hitükben és Istenben vetett bizalmukban az életnek semmiféle csapása alatt ne veszítsék el. A nagyatásu beszéd mélyen megrázta a szolnoki zsidóság minden egyes rétegét és a könnyes szemekben tükröződtek vissza a hőfőhő falak, a frigysekrény ékkék selyemkártyája és a Tóra-olvasó asztal és szószék kékselyem terítői. A templomi istentisztelet a gyülekezethez a mártírokért elhangzott közös Kaddisával és Hatiká-vával ért véget.

A hitközség előjárósága a

tanács-teremben keddson látta vendégül a gyülekezetet, melynek keretében Szécsi Oszkár ügyvezető elnök köszönetet mondott dr. Singer Ödön főrabbinak, Rákos Andor hitközségi elnöknek, Fischer Gyula gazdasági előjárónak fáradságtalan munkásságukért és külön köszönetet mondott Brüll Emil, Szöngyi Dezső, Glück Kálmán, Kovács Ernő, Klein Jenő hit-testvéreknek áldozatkészségükért, majd Grünfeld Ernőnek és Fodor Boriskának, akik buzgó szeretettel himezték a templom összes terítőt és függőnycit.

Walter és dr. Gál

ny detektív főfelügyelő. Illetve rendőrfelügyelő magánnyomozó irodája, detektív szakszerűséggel nyomoz, megfigyel, Kossuth Lajos-utca 4. Telefon: 188-035.

Akar ön jól olcsón?

Finom, használt, modern és styl butorokban

mindent megtalál kifogástalan, állapotban valóban olcsón: PRÁGER, Donány-utca 1. Butor üzlet, telefon: 421-050 Vétel, csere

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kőcsészés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban, Bachrach, Dohány-u. 68. Tel.: 222-087.

NO ÉMI

penzió és Széchenyi-hegyen ujonnan berendezett

GYERMEKOTTHON-A

egész évben nyitva. Elsőrendű orvosi ellátás. Érdeklődés: Felhő-utca 11. Irt. Agancs-utca 2. Telefon: 16-18-12.

KARCSUSÁG TITKA:

EHRENTHALNE fűzőszalonja

Budapest, Dohány-utca 39. sz. Telefon: 424-281. Mellírtós kombinék hozott anyagból is.

Speciális gallérozás, női és férfi fehérnemű készítése, ingjavítás

INGKLINIKA

Szontkirályi-utca 2 (Rákóczi-utná) UJ ÉLET olvasóinak 10 engedmény.

Üzleti könyvek

kartotékok, átiró könyvek — amerikai naplók — és újévi naptárak nagy választékban

Weinberger és Fejérnél

VI. Deák-tér 6. (Anker palota.) Telefon: 426-618.

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

A Biztonsági Tanács ülése előtt

A Palesztinával kapcsolatos politikai helyzet jelentékeny mértékben romlott. Az események és ezek hátterének illyen őszinte és nyílt feltárására nemcsak a zsidó olvasóköröknél szívesen fogadják a hírlírók készítt, hanem az a már sokszor hangzottatott optimista meggyőződésünk is, amely szerint az újjáépülő zsidó ország sorsa végső soron nem nemzetközi bizottságok határozatától függ, hanem egyes egyedül a zsidó nép most már vissza nem szorítható élni és építeni akarásától. A cionizmus és Országépítés ötvénves történetében már a mainál számos, sokkal komorabb politikai nehézség adódott; a politika azonban változó — jó és rossz irányban egyaránt — szilárd alapot a Zsidó Államnak csak a szívós és céltudatos építés adott. Ez pedig ma már olyan méretű, hogy meg nem semmisíthető. A politikai helyzet lehet rossz, időnként nagyon rossz, a zsidó országépítés azonban a valószínű, a mindennapos munkában folyik tovább, az alja szüntelenül hozzá az új építőket — és végeredményben a jelenlegi helyzet analízisében ez a legfontosabb.

A Biztonsági Tanács hétfőn kezdődő Palesztina-ülése előtt a Jewish Agency vezetői elvégezték a szükséges politikai előmunkákat. A legutolsó beszámolóknak ismertetett J. A. memorandum az Arab-Államok UNO-ellenes tevékenységét foglalta írásba. A héten a J. A. pontosan összegyűjtötte az angol kormány lényekedését valószínű adatait. Az új beadvány nyilván megvádolja Angliát az arabok fegyveres és politikai támogatásával, abból a célból, hogy az UNO döntése ne legyen végrehajtható. A Jewish Agency a december 1. óta bekövetkezett eseményekért kizárólagosan az angol, illetve az ezzel azonos palesztinai kormányt teszi felelőssé. A memorandum komor összegzése: „Amennyiben az Egyesült Nemzetek Szervezete nem teremti meg a sürgős nemzetközi beavatkozás lehetőségét, úgy számolni kell általános arab támadással az UNO határozat ellen”.

A Jewish Agency kijelentése azonban nem olyan reményteljesek most mint a Teljes Ülés előtt. A beérkező jelentések és bizalmas értesítések arra mutatnak, hogy Angliának sikerült olyan atmoszférát teremteni, amelyben a Biztonsági Tanács — anélkül, hogy a Teljes Ülés döntését megváltoztatná — nem fogja megteremteni a döntés végrehajtásához szükséges eszközöket, nem küld ki nemzetközi hadsereget Palesztinába és nem ad felszerelést a zsidó hadseregnek a döntés saját erejéből törődni kéréséhez, Anglia célja ugyanis

haladék nyeresége. Ezzel az idő alatt nyomást kívánnak gyakorolni zsidókra és arabokra egyaránt, hogy a jelenlegi megoldhatatlan helyzetet „reális” számbavéve mindkét fél egyezzen bele a régi Morrison-féle javaslatba, amely egy federáció belüli bizonyos fokú önállóságot ad meghatározott és egymástól elválasztott területen mindkét nép kormányának. A terv lényege természetesen az angol fennhatóság és angol hadsereg további palesztinai tartózkodásának biztosítása. E terv megvalósítása érdekében az elmúlt napokban kísérleti léggömböt eresztettek fel az angolok a Palesztina-bizottság Fülöp-szigeti tagjának segítségével. E bizottsági tag ugyanis informatív jellegű kérdést intézett az érdekeltekhez: nem járulnának-e hozzá a felosztás végrehajtásának eltolásához bizonyos időre; ez szerint lehetőséget adna újabb zsidó-arab békétető tárgyalások megindítására. A J. A. részéről a terv a Biztonsági Tanács ülése előtt természetesen elutasításban részesült. Alább részletesen ismertetett amerikai magatartás azonban arra mutat, hogy a Biztonsági Tanács valóban hasznosító jellegű határozatot fog hozni.

Ebben a helyzetben a Jisuv vezetői előtt két megoldás lehetséges.

1. A zsidó hadsereg májusban vagy még az előtt felsorakozik a zsidó állam határain és megteremtül győztes szabadságharc árán a politikailag függet-

len államot. Erre az elhatározásra azonban csak akkor juthat a zsidó nép, ha a bizalmas jellegű politikai munka kellő eredménnyel járt, ha biztosítva van hosszú időre a zsidó hadsereg felszerelés után-pótlása, a béke- és szabadságszerető nemzetek anyagi és erkölcsi támogatása, a világ egész zsidóságának egységes, tövölges állásfoglalása. Ebben az esetben a harc hosszabb ideig tartana. Ennek vállalása azonban fenti kívánalmaknak biztosítottága esetén nemzetközi és realpolitikai következmény. Ha azonban ezek a feltételek hiányoznának, úgy a Jisuv nem kockáztathatja ötven év eredményét és fiatalágának életét. A zsidó országot eddig is nem a hősi

a bizonytalan és kétszínű amerikai politika

idézte elő, amelynek egyes megnyilatkozásairól már korábbi hírmagyarázatunkban is rámutattunk. Az utolsó napok eseményei még inkább világossá tették, hogy az USA vezető körői — bizonyára világpolitikai vagy valóságos nevű imperialista célok érdekében — az angol álláspontot tették magukévá a Palesztina-kérdést illetően. Az Egyesült Államok cionista szervezetei, valamint a J. A. amerikai irodájának politikai munkája nyomán az elmúlt héten az USA közvéleménye jelentékeny nyomást gyakorolt, — akárcsak a Teljes Ülés előtt az amerikai vezető körökre a cionista döntés érdekében. Míg azonban három

hónapot hanem egy élő és dolgozó ifjúság számára építették.

2. Ebben — a háború sikeres folytatását nem biztosító — helyzetben a Jewish Agencynek azt az átmeneti megoldást kell megtalálni, amely lehetőséget ad az alja mennél nagyobb méretű folytatására és az ország építésének újabb telepítési pontok által való fokozására. Ez a megkötés mindenesetre kisebb értékű, mint a zsidó állam lényeges önállóságának megvalósítása, de realpolitikai szükségéből fakad. Ha egy kis nép a nemzetközi politika egymás ellen ható erőszugaiba kerül, csak abban az esetben vállallhatja önmaga felemelését nélkül a saját maga és lényegében minden elnyomott nép szabadságáért vívott harcot, ha ebben a küzdelemben nagy és kis népek részéről egyaránt megértő támogatást és segítséget talál. — A jelenlegi helyzet

hónappal ezelőtt a hivatalos politika egyirányú pozitív magatartást tanúsított, ma szinte már kétes jellegűnek sem művészhelhet kitérés tapasztalható a közvélemény nyomása előtt. Sulyos és elszomorító példa erre Marshall külügyminiszter válasza harminc kongresszus tagnak a Palesztina-kérdésben hozzáírt levelére. Marshall nyilvánosságra hozott írásos válaszában kijelentette, hogy az USA kormánynak nincsen olyan értesítése, amely szerint az arab államoknak külföldi angol fegyverek Palesztinába kerülnek és így azok megakadályoznák az UNO határozat végrehajtását... Bár egyes arab kormányok és szervezetek bejelentették ellenállásukat a Teljes Ülés határozatával szemben, az USA kormánya szerint még nem történt semmi, amelyből arra lehetne következtetni, hogy nemzetközi békét és biztonságot veszély fenyegetné”.

Ez a kitétel azért jelentős, mert a Biztonsági Tanács közbejöttének akkor van jogosultsága, ha ilyen veszély fenyeget. Marshall a továbbiakban bejelentette, hogy még nem közölheti az amerikai állásfoglalását, jellegét a Biztonsági Tanácsban, mert még nem ismeri Palesztina-bizottság jelentéseinek pontos szövegét. Az USA kormánya ezért még nem határozhatja meg melyek lehetnek azok az eszközök, amelyeknek segítségével az UNO döntés megvalósítható lenne. Az Egyesült Államok segíteni kívánják az UNO-t munkájában, de csak egyetlen tagállam kötelezettségeit vállalhatják magukra.

Az USA közvélemény részben a sajtó útján, részben pedig a Fehér Házba küldött levelek formájában mutatkozik meg. E megnyilatkozások azt követelik, hogy az USA függeszesse fel a Palesztinába irányuló fegyverkiutelti tilalmat, mert ez a rendeltetés csupán az UNO döntése megvalósulása érdekében harcoló

A VARSÓI JIDDISCH SZINHÁZ

művészegyüttese folytatja újabb sikerrel gazdagított diadalútját

a ZENEAKADÉMIA KAMARATERMÉBEN (Liszt Ferenc-tér 8) a közkedvelt

MISCHA BERNSTEIN és kiváló művész-együttese bemutatja legújabb szenzációs új zenés vígjátékát

Dus ChiPe Kleid

(A menyasszonyi ruha) zenés vígjáték 3 felv. Irta: W. Slegel. A zene és dalbetétek szövegét szerezte: M. BERNSTEIN

Bemutató: március hó 1-én, hétfőn este 7 órakor és azután minden hétfőn, kedden, szerdán este 7 órakor, valamint minden vasárnap délután fél 4 órakor is. (E zenés vígjáték öregnél, fiatalnál egyformán nevetőrként idéz elő.)

Eredeti jiddisch dal, zene, humor, tánc Figyelem! Közklvánatra utóljára: február 29-én, vasárnap délután 1/4 4 órakor

MAZEL TOV operett 3 felvonásban

Okvetlen nézze meg! Jegyeiről előre gondoskodjék!

zsidókat sújtja. Truman és a State Department helyett az arab államok vezetőihez írt „leveleket”, amelyekben azon véleményének adott kifejezést, hogy a közelkeleti béke megővése érdekében kívánatosnak mutatkozik nagyobb arab ön-megtartóztatás tanúsítása a Palesztina kérdésében. Ezekre a csupán az USA közvélemény „kiegészítésére” írt „harcias” hangú felszólításokra természetesen nem is lehetett más választ válni, mint amit az USA az Arab Liga felhívásától kapott: az arab államok felmondják mindazon államok olajkoncesszióját, amelyek a Biztonsági Tanácsban megszavazzák a felosztás végrehajtását.

Nem véletlen, hogy az USA-ban az egyetlen első vonalbeli politikus, aki nyílt állásfoglalást követel a Palesztina kérdésben az a Henry Wallace, aki más téren is mindig az

igazság és a haladás szellemében folytatott politikai hiányát kéri számon a hivatalos kormánytól. Wallace e tekintetben így ír lapjában: „Hozzuk az angolok tudomására, hogy addig nem számíthatnak az USA anyagi támogatására, amíg Palesztinát illetőleg végre nem hajlják az UNO döntését. Az amerikai megbízott a Biztonsági Tanácsban követelje a zsidó hadsereg felállítását. Eddig Anglia — amerikai ellenállás hiányában — mindent megtett annak érdekében, hogy lehetetlenné tegye az UNO döntés végrehajtását. (Az első határozatot, amely időponthoz volt kötve már nem hajtotta végre: Február 1-re nem adott át kikötői a szabad zsidó be-vándorlás megindítására.) A palesztinai vérontásért nemcsak az angolok, hanem a bennmaradt politikáját folytató amerikaiak is felelősek.

A Palesztina-Bizottság előreküldött csoportjának megérkezése napján, az angolok — fogadtatásukra — felrobbantatták a jeruzsálemi Ben Jehuda-utca egy részét

A Palesztina-Bizottság néhány tagja utra kelt — egyelőre csak London felé. A titkárság négy tagját azonban előreküldték Palesztinába. Ezeknek megérkezése napján — vasárnap — a jeruzsálemi új zsidó negyed egyik legszebb utcájának, a Ben-Jehuda utcának mintegy száz méteres szakasza a levegőbe röppött. A halottak száma kb. 50. Az anyagi kár egyelőre felbecsülhetetlen. A súlyos robbantás az egy idő óta folyó angol politikai provokáció leg-azégyenteljesebb és legutóbbi ál-

dozatot követelő megnyilatkozása. Ez esetben teljesen meddő az angol hatóságoknak az a próbálkozása, amellyel az angol katonai autók és angol egyenruhákban érkező robbantókat arabokká szeretné átmosdatni. Akár ténylegesen angolok, akár arabok voltak a tettesek (az arab szervezetek tagadják felelősségüket) a robbantásért az angolok adják az arabok kezébe. Vajon bűnösebb-e a gyilkos, mint az, aki a gyilkosságra biztatja?

Lapzártá után érkezett

Az USA folytatja ingadozó politikáját a Biztonsági Tanácsban is

SZERDÁN HAJNALBAN JELENTIK WASHINGTONBÓL: A Biztonsági Tanács keddi esti ülése bebizonyosodott, hogy az Egyesült Államok kormánya nem hajlandó hozzájárulni a Teljes Ülés november 29-i Palesztina döntésének gyors végrehajtásához. A B. T. amerikai tagja, Austin, határozati javaslatot terjesztett be, a Biztonsági Tanács öt tagjából alakuljon albizottság és az foglalkozzék a Palesztina kérdéssel. Tárgyaljon az UNO Palesztina Bizottságával, az angolokkal, zsidókkal és arabokkal egyaránt a felosztás végrehajtását illetően.

Az albizottság feladata megvizsgálni azt a kérdést is, veszélyeztet-e a palesztinai helyzetet a világháború. Austin kijelentette, hogy az USA hajlandó tárgyalni a nagyhatalmakkal nemzetközi hadsereg kiküldetéséről Palesztinába. Ez a hadsereg azonban csak a rend helyreállításában vehet részt és nem használható fel a felosztás keresztülvitelében.

Az amerikai álláspont — amint azt egy Jewish Agency szóvivő megállapította — teljes egészében megváltozott november 29-e óta és döntően a trüsztyák, valamint az angol kormány befolyását mutatja. Az angol gyarmatügyi miniszter ismét bejelentette, hogy Anglia május 15-én lemond a mandátumról.

JERUZSÁLEMBÓL JELENTIK: Az Arab Főtanács visszavonta az angolok által kiereszkedett és az egyik arab szervezet által közzétett nyilatkozatot, mely szerint a vasárnapi robbantást az arabok követték volna el. Az Arab Főtanács nyilatkozata szerint az araboknak semmi részük sem volt a merényletben. A deklaráció aljásnak ítéli az angolok azon mesterkedését, amellyel az egyik fél elfogott katonáit, a másik fél felizzított lövegeit dühfűnek szolgáltatja ki.

(GELLÉRT)

Héber írógépet

vásárolnék. Ajánlatokat Dob-
utca 35., I. em., irodába kérek.

Vaskereskedői új iparomhoz pénzestársat keresek.

Tel.: Ligeti, 328-747.

Szanatóriumi képzettséggel

gyógymasszázst vállalkoz, pedi-
kürözök, Király-utca 42. fél-
emelet 5. özv. Haász Sámuelné.

Talesz, t'filin kegy- szer és héberkönyvek vétel-eladás Jahrzeittábla készítés.

UNGÁR MÓRNÁL, Király-u. 17.
kapu alatt vagy I. emelet 4.

LAKÁSÁBAN LÉVŐ BUTORAIT
rendbehozza, fényez, hívásra
házhoz megy.

Butorjavító vállalat

V., Vág-utca hét, Weisz.
Tel.: 204-801, este 404-371.

Közismert nívós vendéglő-
be szakmabeli, lökével rendel-
kező, 50-es, abszolút korrekt
uriember betársulhat. „Minél
előbb” jeligére a kiadóba.

ÖTÖDÉVES külföldi orvostanhallgató különbejárati butorozott szobát keres

modern lakásban, orthodox családból,
héber konverzáló ellenében, esetleg
héber orvosi, másrészt fizetésért.
„Ereli” jeligére a kiadóba.

KELLŐSZÁMU JELENTKEZŐ
esetén, esti kozmetikai tanfo-
lyam nyílik. Cím a kiadóban.

HÁZVEZETŐNŐT KERESK

kétszemélyes, orth. kóser ház-
tartás vezetésére. Adler Izidor,
Nógrádberecz. Érdeklődés:
Wulder, Bp., Klauzál-utca 17.

MOST VÉGZETT palesztinai orvos
héber konverzáló, illetve angol, fran-
cia órák ellenében modern lakásban,
külön bejárati
butorozott szobát keres
Cím a kiadóban

KÖZÉPKORU NŐ magányos úr
háztartását vezetné. „Bejáró”
jeligére a kiadóba.

Keresünk templomunk részére PÉNZBESZÉDO- GONDNOKOT

Jó bál-táncbál, kóser előnyben
Pályázat postán vagy személyesen:
Kazinczy-u. 23-25, I. emelet 12. alatt,
d. u. 2-3-ig. Hochbergerné.

BEJÁRÓNÓT könnyű munkára
felveszek. Adler Rumbach-utca
8, első emelet

H I R E K

UJÉLET

A MACYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

előfizetési díja:

egy hónapra Ft	5.—
negyedévre	15.—
félévre	30.—
egészévre	60.—
egy példány	1.40

— Orthodox vallásos félóra
a Rádióban. Március 2-án, ked-
den, a Rádióban izraelita val-
lások félóra Jesz. Beszédet
mond: Jungreis Sándor gyön-
gyösi főrabbi, Sabat sekulim
dallamokat énekel: Fisch Jó-
zsef főkantor és a Kazinczy-
utcai templom kórusa, vezé-
nyel: Speixer Márton, kísér:
Gottschall Jakab

— Pap Károly emlékünnepély.
Február 22-én a Fészek Művé-
szek Klubja, a vallás és köz-
oktatásügyi minisztérium rész-
vételével Pap Károly oltinésé-
nek harmadik évfordulóján
emlékező délelőtti rendezett.
A Moszkvában tartózkodó
Ortuly Gyula kultuszminiszter
megbízásából Bóka László ál-
lantitkár mondott lírai bangu-
latu nagyhatalú emlékbeszédet.
Meltatta azt az őszinteséget,
becsületet nyílt színvallást,
amellyel Pap Károly vállalta
zsidóságát és a zsidóságot ábr-
ázolva, sikerült kifejeznie az
egyetemes és általános emberit
is. Szegi Pál esztétikai szem-
pontból elemezte Pap Károly
regényeit és novelláit, míg
Bánki Zsuzsa, Demján Eva és
Fodor Klára az eltűnt író mű-
veiből adtak elő nagy sikerrel.
A megnyitó és zárószavakat
Korcsmáros Nándor mondta.
Az emlékező délelőtti többszáz
főnyi közönség jelent meg,
élénken emlékezzék Pap Károly,
világának problémáira és hősei-
re s nagy érdeklődéssel hall-
gatták végig azokat a vallomá-
sokat, amelyeket Pap Károly
mondott a zsidóságról, a gyer-
mekéről, a prófétaokról.

— Emléktábla a Dózsa
György-uti templomban. A
Dózsa György-uti templomkör-
zet előjárósága elegendő je-
lentkező esetében második em-
léktáblát óhajtott vértanúságot
szenvedett hitorsosainak em-
lékére felállítani. Felkéri azo-
kat, akik hozzátartozóik nevét
megőrkíteni óhajtják, sürgősen
jelentkezni sziveskedjenek a
közelbi irodában, XIII. ker.
Dózsa György-út 55. délelőtti
9-12 óráig.

SIRKŐ LÖWY-nél BUDÁN

II. Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállóánál.) Leszállított árak!

— A Szocialista—Clonisták (Ichud—Mapáj) Pártja legközelebbi összejövetelén Kis Katalin tanárnő ad elő: *A gúli gyermeknevelés* címmel. Közreműködik: Faragó Marcell cselőművész. (Márc. 1. d. u. 6 óra. Fürst S.-u. 21/b.)

— A Vadász-utca 20. számú házban az 1944/45 telén működött Svájci Követség kivándorlási osztálya vezetőségének egy része nagy lelkesedéssel megalkotta a Weiss Arthur baráti kör. Különböző célkitűzéseket határoztak el, amelyek alkalmasságokra, hogy Weiss Arthur márhalált hakt vezetőjük nevét megörökítsék és iránítáért hálaikat mondják. A megalkotott intéző bizottság elhatározta, hogy minden hónap első keddjén, legközelebb március hó 2-án délután 6 órakor a Szabadkávét ház különtermében ismét összejövetelt tart, amelyre ezúton meghívunk mindenkit, aki annak idején az épületben menedéket kapott. Ez alkalommal is felkéri a baráti kör úgy a fővárosi, mint a vidéki ott tartózkodottakat, hogy lakimüket írásban küldjék be Gedeon Andor (Budapest, Abonyi-u. 5.) címére.

— **Zsidó télek** — zsidó zene címmel dr. László Zsigmond, a Goldmark zeneiskola igazgatója, a Dehara-egyesületben (VII., Akácfa-u. 22. fszt.) előadást tart csütörtök este 7 órai kezdettel. Közreműködnek: Várvay László, Nemes Zoltán, Reiner Károly.

Mindazokat,

amelyek véletlenül előlejtődtek megérkezéskor, ezúton hívjuk meg március 9-én, d. u. 8 órakor a budapesti Kölny-utcai templomban tartandó esküvőkre. Szabolcs Lili, Kőrös, Galet Sándor Nyírbátor.

— A Hasomér Hacair Pártjának európai konferenciájáról nagy érdeklődés mellett tartott beszámolót a Borochow Kör az elmúlt héten. A konferencián tizenkét országban működő párt képviselői vettek részt. *Jisrael Barzilaj*, az Egyesült Palesztinai Munkáspárt vezetőségének tagja ismertette a két baloldali munkáspárt, a Hasomér Hacair és Achdut Avoda egyesülésének jelentőségét. A konferenciáról szóló beszámoló után Berger Géza, a Borochow Kör titkára, tartott előadást a katonai helyzetről Erec Jisraeleiben, Majd Arje Humwald elmondta a Zsidó Állam felállítását folytató imperialista ellenes küzdelem politikai hátterét és kilátásait. A beszámolók után több felszólalás hangzott el.

A Moudon Iyriben (V., Arany János-u. 29.) f. hó 28-án, szombaton d. u. 4 órakor dr. Biedermann Oszkár tart előadást: „Al hajdó vet Weizmann” címmel. Pontos megjelölést kérünk.

— **Házasság.** Tábóri Zoltánné és Hajdu Ferenc Újpest folyó hó 22-én a Csáky-utcai templomban házasságot kötöttek.

Meghalt Silvain S. Guggenheim, a Svájca került magyar-zsidók pártfogója

Ha valakiről a Neue Zürcher Zeitung többhasábos cikket közöl, s az Israelisches Wochenblatt méltató esszét ír, annak köztisztelőben álló, tekintélyes svájci polgárnak s egyben jó zsidónak is kell lennie. Silvain S. Guggenheim azok közé a svájci zsidó polgárok közé tartozott, akik részvételükkel erre a megbecsülésre és értékelésre. A frissenbergi zsidó temetőben a svájci egyházak és gazdasági élet vezetői, valamint a zsidó világszervezetek a képviselői jelentek meg a temetésen, hogy búcsút vegyenek tőle. Méltatták benne a svájci patriotát, a kitűnő kereskedelmi szervezőt és a zsidó közélet vezetőjét.

Silvain S. Guggenheim-nek a magyar zsidósággal is voltak kapcsolatai. Azoknak a magyar zsidóknak, akik, mint a bergeni csoport tagjai kerültek Svájca. önzetlen pártfogójuk és őszinte segítőtük volt Silvain S. Guggenheim. A háború alatt segélyben részesítette a magyar zsidó menekülteket, a háború után pedig hosszas utánjárás-sal, összeköttetésekkel talba vételével, sikerült neki elérnie azt, hogy a „bergenbelseniek” nemcsak ott maradhattak, hanem munkavállalási engedélyt is kaptak. Több száz zsidónak, tette lehetővé, hogy Svájcból Palesztinába melessen s ezeket az embereket nem engedte el őrös kézzel. A svájci zsidó segélybizottságuk 6 volt az elnöke s egyike volt azoknak a kevés svájci zsidóknak, akik a Keren Hajosod felvirágoztatásában résztvettek, a zsidó állam felépítését támogatták és segítették. Silvain S. Guggenheim-mel az európai zsidóság egyik nagy szocialista vezetőjét vesztette el.

GERVAI SÁNDOR

— **Jiddis dalok a rádióban.** Szép élményben volt részünk azoknak a hallgatóknak, akik csütörtök délután a rádióban végighallgatták Bánhidi Étona ének-művész nő interpretálásában azokat a jiddis dalokat, amelyek — megsemmisült, patriarcalis világról adtak hírt: a lengyel, litván és ukránban élő zsidó közösségek életéről, amelyeket megsemmisített a fasizmus. Bánhidi Étona olyan mély átéléssel adta elő ezeket a jiddis dalokat, hogy azok többet jelentettek a zsidó hallgatók számára, mint egy egyszerű műsorszám, amelyet többkevesebb érdeklődéssel végighallgat a közönség, az ő jiddis dalai megkönyeztettek és újjongást keltettek a lelkekben, emlékeket idéztek és régi hangulatokat — elevenítettek fel. Bánhidi Étona énekét Kardos István kísérte stílusosan.

— A Bethlen-téri templomban a templomának renoválása céljára műsoros estet rendez február 29-én, vasárnap délután 5 órakor a Pesli Izr. Hittközség színházának dísztermében. Bevezetőt mond dr. Schwarcz Benjámín rabbi, felépnek *Kadosa Pál, Herki Lili, Gózon Gyula, Tordai Judit, Fehér Pál, Boros Géza, Adler Marianna, Herendi Mancsi, Schnürmacher Zoltán, az Adám-kórus.* Konferál Tordai Judit, zongorán kísér Domonkos Nándor.

— A Keren Kajemet Leisrael kulturhét Szegeden. Február 1-én Szeged legnagyobb film-színházában, a Keren Kajemet Leisrael budapesti központja filmmatinézt rendezett, amelynek keretében „Nagy ígért” című Palesztina-film-et mutatták be. A film előtt Gács Teri tartott előadást a független zsidó állam jelenlétéről, a zsidó egység és megértés fontosságáról, valamint a Keren Kajemet történelmi jelentőségű munkájáról. Ben Jisrael a KKL jeruzsálemi központjának kiküldöttje, Erec Jisrael iparáról tartott előadást, amelyet vita követett. Stern Márton közönségi elnök, dr. Frenkel Jenő főrabbi, Fenyő Lajos és mások szóltak hozzá a színvonalas vitához. Február hó 5-én a Déli Endréné vezetése alatt álló szegedi Zsidó Nőegylet és a dr. Frenkel Jenő vezetése alatt álló Wizo rendezett műsoros délutánt, amelyen Gács Teri szólott a szegedi zsidó asszonyokhoz. A szegedi zsidó közösségi élet élénkségére mutat, hogy mindkét előadásban több száz főnyi zsidó hallgatóság jelent meg és mutatott nagy érdeklődést az elhangzott beszédek és felvetett problémák iránt.

— Borochow Kör Kulturális előadássorozata a zsidó kultúra fejlődésének jelentősebb korszakaival foglalkozik. Célja, a magyar zsidóságot közelebb hozni a zsidó szellem igazi értékeihez. A megnyitót előadást dr. Kulcsár István tartja „A választott nép” címmel, február 28-án, szombaton este 7 órakor a Borochow Kör központi előadótermében, Andrassy-ut 89. I.

— A Varsói Jiddis Színház két tagjának házassága Budapest. Suzy Schaffer és Bercel Pickel a Varsói Jiddis Színház művészei vasárnap, február 29-én délelőtt fél 12 órakor tartják esküvőjüket a Dohány-utcai templomban. Gratuláció fél 1 órakor a London-kávéház különtermében (Andrassy-út 5.) Barátaikat és ismerőseiket ezúton hívják meg.

— Orvosi hír. Dr. Marton (Mandel) Sándor, a Joint szabolcsi kórházának vezető főorvosa, helygyógyász és tüdőszakorvos, rendel VI. Székely Bertalan-utca 5. szám, délután 4—6 óráig.

— Mischa Bernstein és társulata Miskolcon. A Varsói Jiddis Színház művészegyüttese február 19-én és 21-én óriási sikerrel vendégszerepelt a miskolci Nemzeti Színházban. A miskolci közönség nagy szeretettel fogadta a Mazeitov és Mazel in Liebe című operettekben bemutatkozó kitűnő Mischa Bernsteint és kiváló együttest.

— Eljegyzés. Knöpfler Mirjamot Debrecenből eljegyezte Grossmann Endre, Csenger. Szamosi (Schwartz) Zsima Csenger és Székely (Schwartz) Ferenc Dombóvár, jegyesek. (M. k. é. h.)

PERIS
szőnyegek
VÉTEL ELADÁS UNGÁR Király-u. 14/a Rakóczi-ut 24

Nevelőt vagy nevelőnőt
Joint Gyermekotthonba

szomra felvesszünk. Pedagógus előnyben. Ajánlatot levélben „Gyermekszerező” jelígre a kiadóba.

Mátrafüreden az orth. kóser SCHWARCZ-PENZIO megnyílik

KÖNYVELŐ, fiatal, felvételt. „Kereskedő” jelígre a kiadó hivatalba.

NAGYON SZEP, egyetemes, háromnapos kiállítás örökbeadnám. Válaszomat „Nagyon jó anya” jelígre az Új Főút kiadóhivatalba kérem.

Jó és olcsó

függőnytartó

képerlek nagy választékban. Újveges munkát vállalok

Szécsényi

VII., Bethlen Gábor-utca 7. sz. Telefon: 224—288.

SZIGORUAN orthodox nevelőnőt, tanítónőt keresünk napközi otthonunkba.

Hanna gyermekmenza és napközi otthon
VII., Nagyatádi Szabó-u. 32.

Férjhezadnám

ingomát, kinek önálló keresete van,

40-50 körüli urhoz

50.000 Ft. hozománnyal és házassal. „Komoly 88” jelígre Tenzer hirdetőbe, Szervita-ter 8.

Fekete, magas esinos orthodox urtlány vagyok, házasság céljából vallásos urimberet választok várom 32—40-ig „Bontajrok” jelígre a kiadóba.

DAVIDOVICSNÉ

házaságközvetítő irodája
Erzsébet-körút 35., III. 12. dől-
nán 4-16, komoly, előkelő
megbízások.

Gyógyszerész,

vezető állásban,
feleségül keres

23-30 éves leányt, aki gyógy-
szertári jogosítványval rendelke-
zik, vagy ahhoz jövődöbeljét
hozzászígheti. Jelige: „Komoly
diszkrételő becsületszóra” a ki-
adóba.

EGYEDÜLLŐ nyugalmazott,
hatvanas, nagyvállalati igaz-
gató, házasság céljából hozzá-
álló, főbérleti lakással bíró,
anyagilag független hölgy is-
merkedni keresi. „Meleg zöldő
otthon” jeligére a kiadóba.

25 ÉVES, MAGAS, önálló fiatal-
ember, házasság céljából meg-
ismerkedne hozzáálló fiatal
leánnyal. Kizárólag fényképes
válaszokat „Szűcs” jeligére a
kiadóba kérek.

Amerikai affidevittel

rendelkező, 38 éves, intelligens,
dolgozó nő, főbérleti lakással
férjhezmenne. „Együtt me-
gyünk” jeligére a kiadóba.

Nemesen
gondolkodó,

vallásos orth. asszonyt keresek
fiatorem részére, aki jelentős
pénzzel üzemét vagy üzletét
felvirágoztathatná. Biztos meg-
élhetéssel vidéken állásban van.
„45-50” jelig. kérem a kiadóba.

CSINOS, vidéki, 30 éves, nem
szegény uelleány vagyok, há-
zasság céljából komoly ortho-
dox urak választát várom 30-42
évesig. „Talmudchochem” jel-
igére a kiadóba.

DUNÁNTULI készbőrkereskedő
vagyok, férjhezadnám hugomat
becsületes önálló emberhez ho-
zománnyal. „Szerelem boldog
asszonynak látni” jeligére a
kiadóba.

38 ÉVES, MAGAS, csinos musz
özvegy, berendezett textil-
divatáru üzlettel hasonló szak-
mabeli, fess, intelligens urat
keres férjül, kinél gyermek
nem akadály. „Pünkösdi es-
küvő” jeligére a kiadóba.

Schulz Jenő cég

órás-ékszerész (órajavítás)
VII. Wesselényi-u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

színművész és énekes,
VÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁS!

Akik jelígés hirdetésekre

között válaszait személyesen hozzák be a kiadóhivatalba, leve-
lkel a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

Társaságbell legdiszkrételőbb házasság-
közvetítő. **Doktorné**
Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930.

CSINOS, 41 éves özvegyasszony
berendezett lakással, pesti adó-
mentes bérházzal, benne azon-
nal elfoglaltatkozó üzethelyisé-
gel férjhezmenne hozzáálló ke-
reskedőhöz, iparoshoz. „Jó-
lelkű” jeligére a kiadóba.

Csinos, jómegjelenésű, intelligens,
állásban lévő lány 2 szobás elegáns
berendezett főbérleti lakással, háza-
ság hiányában ezután próbál meg-
ismerkedni olyan 42-50 éves férfival,
akivel közös szimpádia esetén
házasságot kötne.

Leveleket „Véletlen” jeligére a ki-
adóba.

Intelligens, jólsituált dol-
gozó urasszony megismerkedne
hasonló urral, 60-65-ig. háza-
ság céljából. „Jobb későn, mint
soha” jeligére a kiadóba.

Jómegjelenésű, kultúrált, ruh-
nós kereskedő, textil kiskeres-
kedő engedéllyel, 50.000 kp.,
2 szobás, remek lakással

társulna házassági
lehetőséggel

40 év körüli, kimondottan esi-
nos urhölgy komoly üzlet,
üzem vagy vállalatába. „Köl-
csönös diszkrételő” jeligére a
kiadóba.

52 éves urinő, üzlettel, lakással
és egyéb értékekkel, hozzáálló
élettársat keres

„Fontos az önkritika” jeligére
a kiadóba.

KONFEKCIÓ szakmában dol-
gozó nő
férjhezmenne

középkorú, jóérzésű férfilhez,
vidékre is. „Őn a bíráló” jel-
igére a kiadóba.

40 ÉVES vidéki önálló iparos,
házzal, műhellyel, üzlettel ke-
res hozzáálló szolid, házias nőt
némi hozománnyal. „Iparos
40” jeligére a kiadóba.

45 éves musz özvegy, közép-
termetű, csinos, kitűnő házi-
asszony leányomat férjhezad-
nám, hasonló koru, önálló ke-
reskedőhöz vagy jobb iparos-
hoz. Huszezer forint hozomány
és finanszírozás. „12 éves
fiam van” jeligére a kiadóba.

ZSIDÓ URIKÖRÖK legmegbízhatóbb
házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII. Alsóerdősor 8. tszt. 2.
Telefon: 221-349

Orvos özvegye

lakással, százezer forint ho-
zománnyal férjhezmenne ötvenes
intellektuellhez. „Lélek egyedül”
jeligére a kiadóba.

30 ÉVES, középmagas, barna,
főiskolát járt, önálló, komoly
ipari és üzleti egyszíntelencével
rendelkező fiatalember

nőstülne

Csakis jólsituált, intelligens,
hozzáálló nő levelét kéri.
„Finomlelkű” jelig. a kiadóba.

Harminchárom éves
musz özvegye

berendezett főbérleti lakással,
jólmenő önálló iparral, megértő
élettársat keres. „36-42-ig”
jeligére.

EGYEDÜLMARADT, 44 ÉVES,
jómegjelenésű kereskedő nőstül-
ne, illetve benőstülne kocsmába,
üzletbe, vagy bárhová. Jelenleg
állásban. Egy gyermek nem
akadály. „Tavaszi esküvő” jel-
igére.

Magánhirdetés

28 éves izr. leány hoz-
ománnyal férjhezmenne 40-
45 éves kereskedőhöz vagy
üzletviselőhöz. „Tavaszi” jel-
igére X., Zalka Máté-lér 1.
Rónai hirdető.

Egyedülmaradt

Jómegjelenésű, disztingvált urasszony,
keresi azt a talpig becsületes ur-
embert, 55-60-ig, ki megengedheti
magának, hogy anyagiakától mentes,
komoly, értékes, ideális

házasságra

határozza el magát, trijont, csak teljes
névvel és címmel ellátott levelekre
válaszolnak. „Szerelem adni és kapni
vagyom” jeligére a kiadóba.

JÓSÁGOS szívem minden sze-
retetével nevelném oly 52 éves
orthodox gyermekét, aki fele-
ségül venne engem, mert na-
gyon fájdalmas az egyedüllét.
Csinos, intelligens, házias musz
özvegy vagyok, fővárosi lakás-
sal. „Kölcsönös mlve” jeligére
a kiadóba.

VASS
házasságközvetítése
diszkrét és eredményes.
Vidékre is
Wesselényi útvenhét.

A zsinagóga naptára

Február 26, csütörtök: Adae
16, péntek: 17, szombat: 18,
vasárnap: 19, hétfő: 20, kedd:
21, szerda: 22, csütörtök: 23.

Szombaton, február 28-án heft
szidra: KI szisszó háftóra: I.
Klr. XVIII, 1-39.

IMADÓK:

Ima- házak	Pén- tek		Szombat		Hétfő- nap	
	este	reggel	este	reggel	este	reggel
Dohány	7/46	7/15	10/46	6/15	7/46	7/15
Rumbach	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15
Bethlen	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15
Csáky	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15
Dózsa	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15
Nagyfuv.	7/46	8	7/46	6/15	7/46	7/15
Páva	7/46	9	7/46	6/15	7/46	7/15
Zugló	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15
Fiúvárh.	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15
Leányvárh.	7/46	7/10	7/46	6/15	7/46	7/15

Péntek esti gyertyagyújtás:
5 óra 10 perckor.

Budai Istentiszteletek.

Február 27-én, pénteken este
egyegyed 6 órakor; február
28-án, szombaton délelőti fél 11
órákor; február 28-án, szomba-
ton délután fél 5 órakor Oneg
Sabbat a III., Kunfi Zsigmond-
utca 49 szám alatti tanácsater-
mében. A II. Toroczko-utca 6/b
szám alatti imaházban szomba-
ton reggel fél 9 órakor. Hé-
tköznap reggel egyegyed 8
órákor (Tóraolvasó napokon 7
órákor. — Istentiszteletek helye:
III., Kunfi Zsigmond-utca 49;
XI., Booskay-út 37; II. Torocz-
ko-utca 6/b és péntek esteként
II., Fő-u. 12 szám alatt.

Óbudai Istentiszteletek kez-
dete a Lajos-utcai templomban:
péntek este egyegyed 6, szom-
baton délelőti 9 órakor.

A Zsidó muzeum a téli
hónapok alatt zárva

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség 64 kiadóhivatal
VII. Sip-a 12 - Telefon: 423-430.

Kiadóhivatalok:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA

Felolós szerkesztő és felolós kiadó:

ROOZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem ört-
rünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk

Szomatott a Globus nyomdát mű-
tőzet rt. körforogókéin.
Budapest VI. Aradi-utca 8

Fel avandavezető: Margittas Antal is